

Udflytninger, centralisering og liberalisme – uddannelserne i folketingsåret 2017–2018

Af Signe Holm-Larsen

Merete Riisager er som politiker altid gået stærkt ind for faglighed og frihed, men som undervisningsminister har hun måttet administrere skoleordningen fra 2014, som hun har været en markant kritiker af; se bl.a. ”Uddannelseshistorie 2015” s. 123.

Ved Danmarks Lærerforenings kongres d. 1. oktober 2017 lovede hun mere frihed til folkeskolen og dens lærere, mens hun fremviste denne forside af Folkeskolen nr. 14 af 1. september 2017; tegnet af Rasmus Juul, <http://r-juul.dk>

Indhold

OK18 og musketereden	134
Den overbelastede folkeskole	137
Flere elever og større tilskud i de frie skoler	143
Karakterinflation og snyd	146
Ghettogymnasier og kapacitetsloft	148
Kan eux og fgu løfte erhvervsuddannelserne?	150
De videregående uddannelser – kvalitet, prestige og jobmuligheder	153
Bilag	160

Folketingssamlingen 2017-18 har ikke budt på de store overraskelser på uddannelsesområdet. Efter partiet Venstres sommermøde august 2018 forventede statsminister Lars Løkke Rasmussen (V), at der først blev udskrevet valg i 2019. Samtidig pegede mange af folketingsårets hændelser henimod, at et valg inden for en overskuelig tidsramme ikke var usandsynligt, men ved artiklens afslutning tydede meget på, at regeringen ville holde perioden ud. Onsdag d. 2. maj 2018 var der dog skift på posten som uddannelses- og forskningsminister fra Søren Pind (V) til Tommy Ahlers (V), kendt fra DR-programmet ”Løvens hule”, og 20. juni forlod erhvervsminister og medlem af regeringens koordinations- og økonomiudvalg Brian Mikkelsen (KF) dansk politik for at blive direktør for Dansk Erhverv. Ny erhvervsminister blev Rasmus Jarlov (KF).¹

Undervisningsminister Merete Riisager (LA) trådte for alvor i liberal karakter, da hun i den varme sommer 2018 tog et åbent opgør med sine samarbejdspartnere i regeringen, idet hun i et interview i dagbladet *Politiken* d. 21. juni beskyldte borgerlige politikere for at have ligget under for rød uddannelsespolitik i årtier, fordi de havde ”kapituleret alt for ofte” over for reformpædagogiske tiltag, og at skolereformen fra 2013 havde ført til, at ”vi i høj grad har svigtet børn og unge”. Bertel Haarder, der var undervisningsminister 1982-93 og 2005-2010, kunne dog ”slet ikke genkende” at skulle have ligget under for en rød dagsorden, mens Anni Matthiesen (V) kaldte Riisagers kritik en ”grov beskyldning” og mindede ministeren om, at hun er del af en flerpartiregering, hvor det også er ”en opgave for en minister at bygge bro i stedet for at grave grøfter”; hun efterlyste derfor ”en forklaring på, hvorfor det var nødvendigt at profilere sig selv på vores bekostning”.²

Blandt årets mere spektakulære tiltag var statsminister Lars Løkke Rasmussens (V) præsentation 1. marts 2018 af regeringens samlede *ghettopakke*, som annonceret i hans nytårstale. Ghettopakken omfatter alle samfundsområder med bl.a. obligatoriske læringstilbud for helt ned til etårige børn i udsatte boligområder, sprogprøver i børnehaveklassen, mulig lukning af skoler og skærpet straf ved manglende underretning til de sociale myndigheder, uanset at antallet af underretninger de seneste år allerede er steget betydeligt. Ændringerne træder dog først i kraft efter næste folketingsvalg. Nogle partier mente, at man på folkeskoleområdet kantede et forligsbrud, men for regeringen var det blot et ”tillæg” til folkeskoleforliget. Det blev af Jacob Mark (SF) betegnet som ”bullshit”, fordi ”det kommer helt an på, hvad der sker efter næste valg”, og Marianne Jelved (RV) kaldte

¹ Tommy Ahlers, nu medlem af Venstre, stillede i 1998 op til Folketinget for KF; folkeskolen.dk 2.5.2018 og b.dk 20.6.2018.

² Undervisningsministerposten har i 25 af de 36 år siden 1982 været besat med borgerlige politikere: 1982-93 og 2005-10: Bertel Haarder (V), 2001-05: Ulla Tørnæs (V), 2010-11: Tina Nidergaard (V), 2011: Troels Lund Poulsen, 2015-16: Ellen Trane Nørby (V) og 2016-18: Merete Riisager (LA). Periodens øvrige undervisningsministre var 1993-98: Ole Vig Jensen (RV), 1998-2001: Margrethe Vestager (RV), 2011-15: Christine Antorini (S). *Politiken* 22.6.2018, forsiden, og 1. sektion s. 4, og *Alttinget.dk* 28.6.2018. *Folkeskolen.dk* 1.9.2017.

det ”dårlig forligsstil”, mens Mette With Hagensen, formand for forældreorganisationen Skole og Forældre, mildest talt var skeptisk over for, hvorvidt ”pisk virker på forældre”, og kaldte det at teste så små børn ”et nummer for barskt”.³

Som en del af regeringens plan for udflytning af arbejdspladser, ”Bedre Balance II”, oprettede regeringen 10 såkaldte uddannelsesstationer uden for København med i alt op til 1000 studerende og øremærkede 160 mio. kr. hertil, hvad der ifølge daværende uddannelses- og forskningsminister Søren Pinds (V) ord i Folketinget den 31. januar betød ”et ekstraordinært rygstød til videregående uddannelser ude i landet”. Det egentlige formål med udflytningerne var dog politisk omdiskuteret. Således dokumenterede en analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE), at tilskuddet blev mere end opslugt af det årlige omprioriteringsbidrag på 2 %, som AE i 2021 ansætter til 711 mio. kr. alene på de korte og mellemlange videregående uddannelser. Derfor mente Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), at ”de årlige besparelser på uddannelserne ikke bliver ved med at gå”, mens Mette Reissmann (S) kaldte det ”valgtaktik, når de samtidig skærer ned på uddannelserne derude”. På læreruddannelsesområdet blev der bl.a. oprettet en uddannelsesstation i Helsingør, til trods for at driftsherren UCC havde planlagt læreruddannelse i nabobyen Hillerød. Laust Joen Jakobsen, rektor på Professionshøjskolen UCC, lagde ikke skjul på, at beslutningen var ”regeringens præference og ikke vores ... men vi påtager os opgaven og gør, hvad vi kan”. Målet var ca. 60 lærerstuderende – august 2018 blev 18 studerende optaget. Uddannelseshistorisk set kan regeringens udflytninger i et vist omfang siges at stå i kontrast til de senere årtiers institutionsfusioner, men samtidig medfører denne nye decentralisering en centralisering af styringskompetencen, da det er regeringen og ikke institutionsbestyrelserne, som beslutter uddannelsesstationernes indhold, pladsantal og placering.⁴

³ Regeringsudspillet *Et Danmark uden parallelsamfund*. Ingen ghettoer i 2030, præsenteret 1.3.2018. *Jyllands-Posten* 30.12.2017, uvm.dk 9.5.2018, *Altinget*.dk 1.3. og 25.4.2018, og *folkeskolen*.dk 23.1., 19.4. og 18.6.2018.

⁴ Mie Dalskov Pihl, chefanalytiker i AE, påpegede, at de max 1.000 uddannelsespladser skal ses i forhold til, at ca. 120.000 studerende på de korte og mellemlange videregående uddannelser påvirkes af omprioriteringsbidraget akkumulerende besparelser. Ad udflytninger: Til den tidligere Østre Skole i Hølbæk, som ombygges for 14 mio., udflyttes Undervisningsministeriets læringskonsulenter med i alt 95 stillinger og Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), mens Nationalt Center for Undervisning i Natur, Teknik og Sundhed skal til Sorø og Twistighedsnævnet og Ankenævnet for Praktikpladsvirksomheder til Viborg. Uddannelsesstationer, hvor de studerende kan gennemføre de første år af deres uddannelse, er fordelt således: I Hedensted og Fredericia oprettes ”automationsteknolog” under hhv. erhvervsakademierne Dania, Randers, og Lillebælt, Odense; i Hobro ”eksport og teknologi” under UCN, Aalborg; i Kalundborg ”bioanalytiker” under professionshøjskolen Absalon, Næstved; i Skjern ”markedsføringsøkonom” under erhvervsakademi Midt Vest, Herning; i Holstebro ”diplomingeniør i produktionsteknik” under professionshøjskolen VIA, Aarhus/Horsens; i Nykøbing F. ”produktionsteknolog” under erhvervsakademi Sjælland, Slagelse, i Rønne ”datamatiker” samt ”innovation og entrepreneurship” under CphBusiness, Kgs. Lyngby; i Svendborg ”serviceøkonom” under erhvervsakademiet Lillebælt, Odense. Uddannelses- og Forskningsministeriets notat af 17.1.2018, Ugebrevet A4.dk 14.8.2018 og Fre-

Af andre tiltag kan nævnes, at regeringen efteråret 2017 lancerede en ny sprogstrategi for 100 mio. kr., primært til oprettelse af et nationalt fremmedsprogscenter, men også til udarbejdelse af lokale sprogstrategier, og så blev der etableret et småfagsråd til revurdering af den eksisterende småfagsordning, som fordeler tilskud til små humanistiske fag. På KU mente man dog ikke, at de nye tiltag kunne stoppe sprogdøden, og Jens Erik Mogensen, prodekan for uddannelse på humaniora på KU, fandt udspillet ”skuffende”, idet de afsatte midler ikke direkte tilgik sproguddannelserne.⁵

Af årets personsift skal her blot nævnes, at 1. juli 2018 overtog Sarah Gruszov Bærentzen, Ådalens Privatskole i Ishøj, formandsposten i elevorganisationen Danske Skoleelever (DSE) fra Jakob Bonde Nielsen, ligeledes friskoleelev, mens departementschefsposten i Undervisningsministeriet overgik fra Jesper Fisker til Søren Hartmann Hede.⁶

OK18 og musketereden

I foråret 2018 var OK18 tæt på at ende i konflikt. Arbejdstagerorganisationerne havde på forhånd meldt ud, at de havde indgået en ”musketered” om ikke at forhandle, før der var udsigt til realitetsforhandlinger om en ny lærerarbejdstidsaftale. Kort før forhandlingsstart udsendte Politikens Forlag en bog om forløbet af OK13, ifølge hvilken den daværende S-RV-SF regering havde planlagt lockouten og lovindgrebet, længe før forhandlingerne gik i gang. Michael Ziegler benægtede dog, at han dengang skulle have forhandlet på regeringens vegne, og ved Folketingets åbningsdebat 5. oktober 2017 afviste også Morten Østergaard (RV), at regeringen dengang skulle have indgået aftale med KL. Efter en række resultatløse møder viste der sig en åbning 22. januar 2018, og efter at Anders Bondo Christensen havde erklæret, at der var tale om såkaldt reelle forhandlinger med KL, blev musketereden formelt ophævet, hvorefter de øvrige organisationer gik i gang med forhandlingerne.⁷

deriksborg Amtsavis 17.1., 18.1., 22.1., 14.7. og 7.8.2018; folkeskolen.dk 20.4.2018. Se også ”Uddannelseshistorie” 1999 s. 156-158, 2013 s. 140-143 og 2014 s. 176-177.

⁵ Antallet af sproguddannelser på de danske universiteter er over 11 år reduceret fra 97 til 56. Uddannelses- og Forskningsministeriets pressemeddelelse 29.11.2017 og uniavisen.dk 30.11.2017.

⁶ Jesper Fisker, som har været departementschef i Undervisningsministeriet fra 2011, blev 20.4.2018 efterfulgt af Søren Hartmann Hede, som indtil da var direktør i Undervisningsministeriets Styrelse for Undervisning og Kvalitet (STUK). Uvm.dk 23.1. og folkeskolen.dk 20.4. og 23.4.2018.

⁷ Chefforhandlere for arbejdsgiversiden var innovationsminister Sophie Løhde (V) for staten og regionerne og Michael Ziegler, borgmester i Høje-Taastrup og formand for KL’s Løn- og Personaleudvalg, for KL. For arbejdstagerorganisationerne var det Flemming Vinther for Centralorganisationernes Fællesudvalg (CFU) med 180.000 statsansatte og Anders Bondo Christensen, formand for Danmarks Lærerforening (DLF) og for Lærernes Centralorganisation (LC), for LC, Dansk Metal, LO, Dansk Sygeplejeråd og BUPL. Paraplyorganisationerne LO og FTF fusionerede 13.4.2018. Initiativtager til musketereden var Anders Bondo Christensen allerede i januar 2017; juni 2017 udsendtes en pressemeddelelse om, at forhandlingsfællesskabet havde ”givet hinan-

Også politisk var der fokus på OK18. Jacob Mark (SF) kaldte derfor allerede 7. november 2017 Sophie Løhde (V) i samråd for at sikre, at der kunne forhandles om lærernes arbejdstid. Ved endnu et åbent samråd 20. februar 2018, hvor Jakob Sølvhøj og Finn Sørensen (begge EL) spurgte ind til processen ved OK13, der resulterede i lov 409, garanterede beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen (V), at DLF i modsætning til i 2013 ville blive inddraget, hvis en overenskomstkonflikt skulle løses med et lovindgreb. Situationen spidsede dog hurtigt til, så både Claus Hjortdal, formand for Skolelederforeningen, Mette With Hagensen og Anders Bondo Christensen opfordrede parterne til at forhandle og undgå konflikt.⁸

Overenskomstforhandlingerne brød sammen sidst i februar. Fredag d. 2. marts blev der for hele den offentlige sektor afgivet konfliktvarsel til 4. april, og 7. marts varslede Sophie Løhde som modsvar lockout af stort set alle statsansatte pr. 10. april. Forligsmand Mette Christensen udkød dog 28. marts for anden gang de varslede konflikter. Netop da de tilspidsede forhandlinger var på vej ind i en afgørende fase, advarede Kristian Wendelboe – ifølge dagbladet *Politiken* kendt som hovedarkitekten bag lærerlockouten i 2013 – i et stort interview her 11. april om, at en storkonflikt kunne ”skubbe den danske model ud over kanten” – hvad Dennis Kristensen, formand for fagforbundet FOA, på Facebook kaldte for en ”svinestreg af historisk format”. Den spændte atmosfære udløste 17. april en forespørgselsdebat, hvor Henning Hyllested (EL) ville have ministeren til at oplyse regeringens mandat til forhandlingerne og dens stillingtagen til et eventuelt konfliktindgreb, idet han fandt det ”helt ude af proportioner” med et lockoutvarsel på 440.000 lønmodtagere som modsvar på lønmodtagerorganisationernes strejkevarsel på ca. 100.000 ansatte. Men Sophie Løhde ville ikke oplyse sit forhandlingsmandat og henviste i øvrigt til beskæftigelsesministeren. Henning Hyllested mente, at det snarere handlede om den såkaldte Corydondoktrin, hvorefter løn

den et politisk håndslag på, at ingen organisation vil blive efterladt på perronen i de kommende forhandlinger”. I ”Søren og Mette i Benlås - En kritisk krønike om folkeskolen, lærerlockouten og new public management” af Anders-Peter Mathiesen, udkommet 5.10.2017, belyser flere kilder, hvordan regeringen og KL i 2013 havde planlagt lockout og lovindgreb (den senere lov 409) længe før forhandlingsstart. Kristian Thulesen Dahl (DF) fortæller bl.a. om, hvordan statsminister Helle Thorning-Schmidt (S) på et møde i oktober 2012 inviterede ham til kaffe og bad ham støtte et regeringsindgreb, som hun forventede kom til foråret. Folkeskolen.dk 4.9., 27.9. samt 2., 4. og 5.10., 30.11., 7., 14. og 19.12.2017 samt 22.1.2018.

⁸ Parterne udvekslede overenskomstkraav 12. december 2017: KL ønskede foruden en fastholdelse af lov 409 bl.a. et simplere undervisningstillæg, bortfald af krav om undervisningskompetence for skoleledere, overdragelse til skolelederen af forhandlingsretten for mellemledere og et samlet ansættelsesforhold for pædagoger, der også varetager undervisningsopgaver. Arbejdstagernes forhandlingsfællesskab stillede primært krav om en arbejdstidsaftale for lærerne samt bl.a. betalt frokostpause, rettigheder ved barns sygdom, vilkår for tillidsrepræsentanter og seniorordninger mv. Folkeskolen.dk 20.2. og 22.2.2018 samt medlemsbrev 23.3.2018.

og arbejdstid i det offentlige ifølge Moderniseringsstyrelsen er en ”væsentlig og integreret del af udgiftspolitikken”.⁹

Konflikten fandt en delløsning natten mellem tirsdag d. 24. april og onsdag d. 25. april, hvor LO-forbundene FOA, 3F og HK Kommunal, Socialpædagogerne og Dansk Metal indgik en ny overenskomstaf tale for i alt 40.000 regionsansatte, mens Akademikerne og FTF ikke skrev under. Mette Christensen ophøjede herefter aftalen til mæglingforslag. Resultatet blev i store dele af pressen betegnet som en ”sprække i musketereden”, brudt af Dennis Kristensen, mens andre fandt, at strategien ikke havde været forgæves, i og med at arbejdstagerne stort set havde fået opfyldt deres lønkrav. Så kom turen til lærernes arbejdstid natten mellem 26. og 27. april, hvorefter der også blev indgået forlig på det kommunale område. Det blev ikke til en arbejdstidsaftale, men en aftale mellem KL og forhandlingsfællesskabet om en ”Ny Start”. Anders Bondo Christensen erkendte, at lærerne havde grund til at være skuffede, men Jacob Bundsgaard (S), formand for KL og borgmester i Aarhus, understregede, at KL ”vil det her 100 %”. Det skal være en reel ny start på et langt bedre samarbejde mellem KL og DLF”. Anders Bondo Christensen sikrede foruden lønstigningen, at en undersøgelseskommission inden udgangen af 2019 udarbejder en række anbefalinger som grundlag for en ny arbejdstidsaftale ved OK21. Som formand for kommissionen udpegede KL og DLF i fællesskab Per B. Christensen.¹⁰

På gymnasieområdet mødtes parterne første gang tirsdag d. 19. december 2017. Også CFU afventede musketeredens formelle aflysning og indledte først egentlige forhandlinger 8. februar 2018. Efter CFU’s opfattelse havde Moderniseringsstyrelsen sæt tvivl om betalt frokostpause for offentligt ansatte, hvad der kunne åbne for at fjerne frokostpausen uden kompensation, dvs. i praksis en forlængelse af den ugentlige arbejdstid med 2½ time uden lønkompensation. Også her trak forhandlingerne ud, så 19 gymnasier blev konfliktvarslet og udtaget til

⁹ F 23 Forslag til lov om *forhandlingerne om de offentligt ansattes overenskomst*. Anmeldt 25.1.2018 af Finn Sørensen (EL), Pelle Dragsted (EL), Maria Reumert Gjerding (EL), Christian Juhl (EL), Pernille Skipper (EL), Jakob Sølvhøj (EL), Søren Søndergaard (EL) og Nikolaj Villumsen (EL) og stillet til innovationsminister Sophie Løhde. Forhandling og afstemning 17.4.2018, hvor 95 (S, DF, V, LA, ALT, RV, SF og KF) stemte for V 48, mens 8 (EL) undlod at stemme; herefter bortfaldt EL’s og ALT’s forslag. Kristian Wendelboe har siden 2011 været direktør for KL. B.dk 11.4.2018. Ritau 7.3.2018. Folkeskolen.dk 26.3.2018, b.dk 29.3.2018 og Politiken 5.4.2018, 1. sektion s. 2.

¹⁰ ”Ny Start”, som er bilag 4, del 2, i aftale af 28.4.2018, præciserer samarbejdsaktiviteterne. Mæglingforslaget omfattede en lønramme på 8,1 % over de næste tre år, heraf 6,1 % udelukkende til generelle lønstigninger, en tilnærmedesvis parallel lønudvikling mellem det private og det offentlige arbejdsmarked ved afskaffelse af det såkaldte privatlønsværn, aftalt ved OK15 af den daværende finansminister Bjarne Corydon (S), hvorefter lønninger i det offentlige kun stiger med 80 % af lønudviklingen i det private. En ”betryggelse af spisepausen” i form af en hensigtsklæring om, at de ansatte skal stå til rådighed under frokosten, og forbedringer vedrørende barsels- og ferieregler mv. Politiken.dk, gymnasieskolen.dk og folkeskolen.dk 25.4.2018. Politikens forside og folkeskolen.dk 26.4. samt KL.dk og folkeskolen.dk 27.4. og 29.4.2018

strejke, men GL fik sine krav igennem, så det blev et overbevisende ja på gymnasieområdet ved urafstemningen 11.-24. maj 2017.¹¹

Efter forliget betegnede flere DLF-medlemmer kommissionen som en ”slytekrukke”. Situationen krævede en særlig indsats, så i perioden op til urafstemningen skrev Anders Bondo Christensen et medlemsbrev nr. 2 og orienterede på syv landsdækkende møder hovedparten af tillidsrepræsentanterne om forløbet: At man ikke ”havde stukket halen mellem benene”, og at Lov 409 fortsat var ”et politisk projekt med stor politisk opmærksomhed. Vi oplevede således helt konkret, at forhandlingerne i Forligsinstitutionen blev afbrudt, for at KL’s forhandlere kunne deltage i et politisk møde i Finansministeriet”. Med aftalen så han derfor ”en mulighed for at bryde dette politiske jerngreb”, bl.a. fordi ”KL den første hverdag efter aftalens indgåelse trak sig ensidigt fra det såkaldte Implementeringssekretariat bestående af KL, Finansministeriet, Moderniseringsstyrelsen og Undervisningsministeriet, som har været det klare bevis på den politiske styring af arbejdstiden”. Formandens indsats virkede: Ved lærernes urafstemning i perioden 25. maj-3. juni blev afstemningsprocenten 77,8 %, og heraf var 74,6 % ja. På lederområdet var resultatet endnu mere overbevisende med 95 % af stemmerne for. Mange glædede sig med Claus Hjortdal over, at landets skoler ikke kom ud i en ”udmarvende strejke/lockout”.¹²

Den overbelastede folkeskole

Folkeskolens hverdag er stadig præget af efterdønningerne af 2014-ændringerne, som tilsyneladende snarere har overbelastet den end medført forbedringer af det faglige indhold og økonomien. En væsentlig årsag hertil er formentlig den *voksende lærermangel*, som efter Anders Bondo Christensens mening bl.a. skyldes, at mange lærere har fravalgt folkeskolen til fordel for andre erhverv eller frie grundskoler og efterskoler – med ordene fra en folkeskolelærer, som august 2018 skiftede til en efterskole, fordi hun så sit lærerarbejde ”reduceret til internetpor-

¹¹ Moderniseringsstyrelsen stillede krav om bl.a. at sammenlægge GL’s overenskomst med fællesoverenskomsten for AC-området, herunder erhvervsskolerne. CFU’s overordnede krav var, at lønnen for de offentligt ansatte skulle matche de private overenskomstaftale, at den betalte frokostpause blev indskrevet i overenskomsten, forbedrede vilkår for tillidsrepræsentanter og ret til individuel kompetenceudvikling. Gymnasieskolen.dk 15.12.2017 samt 11.1., 7.2., 22.2., 2.3. og 8.5.2018.

¹² Per Bonvig Christensen er tidligere børne- og kulturdirektør i Næstved Kommune og formand for bl.a. børne- og kulturdirektørforeningen. De fem medlemmer er lærer Gitte Grabov, Bagsværd Skole, højesteretsdommer i Arbejdsretten Lars Hjortnæs, skolechef Ulla Riisbjerg Thomsen, Vejle Kommune, professor Lotte Bøgh Andersen, Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet, samt på VIVE (Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd), forskningschef Andreas Rasch-Christensen, Via; ved Gitte Grabovs fratræden august 2018 blev udvalget suppleret med David Møller og Lars Søltoft Buur Holmboe, lærere i hhv. Stevns og Vejle, samt skolechef Flemming Skaarup, Horsens. Politiken.dk og skolelederforeningen.org 4.6.2018, og folkeskolen.dk 4.6. og 26.6.2018. Politiken 29.4.2018, 1. sektion s. 5, politiken.dk 3.5., DLF’s nyhedsbrev 8.5. og folkeskolen.dk 17.5.2018 og kl.dk 22.8.2018.

taler, testdiagrammer og anden politisk idérigdom ... det er ikke rimeligt, hverken for elever eller lærere". Hun stod ikke alene med dette jobsyn. Det farver indrekte evalueringer o.l. VIVE har således efteråret 2017 evalueret forældres, elevers og skolelederes oplevelse af skolens hverdag. Af resultaterne kan bl.a. nævnes, at selvom de fleste forældre og elever er glade for skolen, mener de, at skoledagen er for lang, og 9 ud af 10 skoleledere synes, at de har brug for et yderligere kompetenceløft.¹³

Mere kritisk var Rigsrevisionen, som på eget initiativ har undersøgt Undervisningsministeriets håndtering af 2014-reformen, bl.a. angående *kompetencedækningen, den længere skoledag og de faglige resultatmål*. Man påpegede bl.a., at kvaliteten i undervisningen belastes af, at mere end 20 % af de ansatte ikke er læreruddannede, at antallet af timelønnede vikarer siden 2014 er steget med knap 47 %, at den administrative dispensationspraksis fra folkeskolelovens § 16 b om afkortelse af skoledagen er for lemfældig, at de faglige resultatmål kun i begrænset omfang er indfriet, samt at den nationale præstationsprofils positive udvikling 2009-13 er stagneret eller svagt faldende siden 2014. Lærermangelen har også ført til øget brug af pædagoger, som ofte er alene i den faglige undervisning (42 %) og den understøttende undervisning (66 %). Stigningen i antal vikarlæste timer fik 13.8.2018 Socialdemokratiet til at kalde Merete Riisager i samråd, hvor hun bl.a. sagde, at det ikke var hensigten, at pædagoger skal "stå alene med ansvaret for at afvikle faglige timer ... pædagogerne skal ikke varetage lærernes opgaver og omvendt". Kritikken af målsætningen om fuld kompetencedækning i 2020 bevirkede, at regeringen og KL i årets økonomiaftale aftalte at se på en justering af målsætningen. Skoleforligspartierne S, SF og RV var imod forslaget, som fik støtte af både DLF og Skolelederforeningen, for med Claus Hjortdals ord: "Teoretisk er det muligt at nå op på 95 %, hvis man vrider alt ud af alle faglærere. Men bliver tre lærere gravide, så går den ikke længere."¹⁴

¹³ Det fremgår af en analyse udarbejdet af DLF ud fra tal fra Kommunernes og Regionernes Løn-datakontor, KRL, at lærertallet i folkeskolen i perioden 2009-17 er faldet med 8.300 svarende til 15 % (fra 54.900 til 46.600), mens elevtallet kun er faldet med 5 %. De tre VIVE-rapporter, udgivet 14.11.2017, er "Forældres oplevelser af skolen i folkeskolereformens tredje år" af Kasper Skou Arendt, Katrine Baunkjær og Beatrice Schindler Rangvid, "Elevernes oplevelser af skolen i folkeskolereformens tredje år" af Chantal Pohl Nielsen, Maria Keilow Sørensen og Caroline Louise Westergaard samt "Skoleledernes oplevelser af skolen i folkeskolereformens tredje år" af Vibeke Myrup Jensen, Mikkel Giver Kjer og Peter Rohde Skov; alle forfattere er fra SFI. Politiken 21.8.2018, 2. sektion s. 5, og folkeskolen.dk 19.9.2018.

¹⁴ Fuld kompetencedækning er defineret ved, at 95 % af undervisningen i folkeskolen varetages af lærere med undervisningskompetence; det er skolelederen, som vurderer den enkelte lærers kompetenceniveau; ifølge Dorete Kallesøe, lektor på læreruddannelsen i Nørre Nissum, VIA, er der stor forskel på skoleledernes vurderinger, idet en godkendelse kan dække over alt fra småkurser til linjefag. Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbunds (Bupl) undersøgelse omfatter 4.057 skolepædagoger. Politiken 14.8.2018, 1. sektion s. 8, folkeskolen.dk 17.11. og 21.11.2017, Politiken.dk 15.1., Ritzau 16.01 samt folkeskolen.dk 9.3. og 29.6.2018. Se også "Uddannelseshistorie 2016" s. 214 og "Uddannelseshistorie 2015" s. 119.

Flere års debat om anvendelse, antal og detaljeringsgrad af *Fælles Mål* førte med L 49 til, at 215 kompetencemål og 866 færdigheds- og vidensområder fortsat er obligatoriske, mens de 3170 færdigheds- og vidensmål blev vejledende. KL ønskede også at kunne opstille kommunale mål for undervisningen, hvad der ved 1. behandlingen fik alle ordførerne til at understrege, at lovændringen skulle være en reel lempelse for skolerne og ikke erstattes af andre bindende regelsæt. Henrik Dahl (LA) nævnte således, at ”når vi fra helt centralt hold her fra Slots- holmen fjerner noget centralisering, er det altså ikke tanken, at der fra kommunekontorerne og rådhusene skal udgå en ny centralisering”. Under udvalgsbe- handlingen ønskede et flertal bestående af S, DF, EL, ALT, RV og SF nøje at følge, at kommunalbestyrelserne ikke pålægger skoler og undervisere mål og doku- mentationskrav med udgangspunkt i færdigheds- og vidensmål, som herefter var vejledende. V, LA og KF kunne dog ikke støtte et egentligt krav til kommunal- bestyrelserne, men nøjedes med en henstilling. Den løsning var Leon Sebbelin (RV), borgmester i Rebild Kommune og formand for KL’s børne- og kulturud- valg, ”uhyre tilfreds” med, mens Alex Ahrendtsen (DF) kaldte det ”noget værre pjat”, og fortsatte: ”Da vi forhandlede om modellen for Fælles Mål, var vi blevet enige, men da vi så fik papirerne, var der kommet noget ind om, at kommuner- ne selv kunne fastsætte deres egne mål. Og vi ved godt, hvor det kom fra ... det kom fra KL’s Michael Ziegler via Brian Mikkelsen. Men det fik vi ud. Nu forsø- ger de så igen ved denne omvej at understrege, at kommunerne bare kan blæse Folketinget et stykke. Det går jo ikke”. Med det formål at styrke fagligheden fulg- te regeringens skoleudspil efteråret 2018 med anbefaling af flere fagtimer i folke- skolen, læsekampagne, reduktion af faglige bindinger for undervisningen, fær- re vikarer og justeret kompetencedækningsmålsætning, udvidet kompetence til skolebestyrelser ved ansættelse af skoleleder, præcisering af brugen af paragraf 16b og et tiårigt forsøg med selvstyrende skoler.¹⁵

I forlængelse af 1. behandlingen om forenklingen af Fælles Mål benyttede EL lejligheden til at fremsætte B 17 om at *afskaffe de obligatoriske nationale test og stoppe Danmarks deltagelse i PISA-undersøgelserne*. Merete Riisager ville dog af- vente ”en større evaluering af testene senest i 2018” og mente i øvrigt, at inter- nationale undersøgelser som PISA, TIMMS and PIRLS giver ”mulighed for at sammenligne vores egne resultater over tid og blive klogere på os selv”. Hverken S eller DF kunne støtte forslaget, for som Alex Ahrendtsen (DF) sagde, var parti- et ”ret vilde med nationale test”, som han syntes var gode for både forældre, ele- ver, skoleledere og lærerne og ”rigtig gode for politikere, så de kan følge lidt med

¹⁵ L 49 Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen, lov om friskoler og private grundsko- ler m.v. og lov om efterskoler og frie fagskoler. (Lempelse af bindinger i regelsættet om »Fælles Mål«). Enstemmigt vedtaget 104 stemmer. Fremsat af Merete Riisager 5.10.2017, 1. behandling 13.10.2017, 2. behandling 30.11.2017 og 3. behandling 7.12.2017. Lov nr. 1445 af 12.12.2017. Folkeskolen.dk 8.11., 29.11. og 7.12.2017 samt 11.9.2018.

i, om de gør det rigtige”. EL’s forslag blev altså alene bakket op af RV, ALT og SF. Kort efter gjorde Svend Kreiner og Jeppe Bundsgaard i et åbent brev af 5. januar 2018 til Merete Riisager (LA) og Folketingets Undervisningsudvalg opmærksom på, at de Nationale Test (DNT) ”ikke er blevet det nytteredsskab for alle lærerne i den danske folkeskole, som pædagogiske test kan og bør være”. De foreslog derfor, at lærere selv skulle kunne beslutte testtidspunkt, fravælge irrelevante profilområder eller helt fravælge en test. Med baggrund heri tog Jacob Mark (SF) kort efter igen testspørgsmålet op i forligskredsen, men vandene var stadig delte. Da Danmark i PIRLS samtidig faldt fra en delt 5. plads i 2011 til en delt 13. plads i 2016, blev ministeren 12. december 2017 af Jakob Sølvhøj (EL) kaldt i samråd om dette ”læsedyk”, hvor hun henviste til implementeringsvanskeligheder med 2014-ordningen og i øvrigt fandt det ”marginalt i forhold til den positive udvikling, vi har set i 4. klasserne læsekompetencer siden starten af 1990’erne”. August 2018 nedsatte hun så en rådgivningsgruppe til forenkling af de nationale test.¹⁶

Praksisfaglighed blev med L 85 det ”nye sort”, idet der indførtes en *praksisfaglig dimension i uddannelsesparathedsvurderingen* (UPV). Under 1. behandlingen efterlyste Mattias Tesfaye (S) et mere konkret grundlag for vurderingen, mens Jakob Sølvhøj (EL), som støttede ideen om en styrket praksisfaglig dimension, fokuserede på, at ”begejstringen ude i skoleverdenen er lille”. På samme dag som 3. behandlingen af L 85 foreslog oppositionen (S, RV og SF) at styrke praksisfagligheden yderligere bl.a. ved indførelse af et praktisk prøvfag obligatorisk i 7. og 8. klasse og give eleverne et retskrav på erhvervspraktik. V og LA var åbne over for forslaget, og det førte medio juni 2018 til en politisk aftale om, det skal være obligatorisk for elever i 7. og 8. klasse at have enten håndværk/design, musik, billedkunst eller madkundskab og at afslutte med en prøve i faget. De første fire initi-

¹⁶ B 17 Forslag til folketingsbeslutning om at *afskaffe de obligatoriske nationale test og stoppe Danmarks deltagelse i PISA-undersøgelserne*. Fremsat 12.10.2017 af Jakob Sølvhøj (EL), Stine Brix (EL), Henning Hyllested (EL), Christian Juhl (EL), Finn Sørensen (EL) og Nikolaj Villumsen (EL). 1. behandlet og henvist til udvalg 7.11.2017. Folkeskolen.dk 8.11.2017. Tvivl om testenes validitet blev rejst af en række forskere ved AU Campus Emdrup, bl.a. Svend Kreiner, Jeppe Bundsgaard og Peter Allerup mfl. PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) måler læsekompetence hos elever, som har modtaget fire års undervisning, eller som er omkring 10 år. Danmark var også med i 2006 og 2011; denne gang medvirkede 7.100 elever fra 3. og 4. klasse. Rådgivningsgruppens medlemmer er professor Peter Dahler-Larsen (formand), professor Jeppe Bundsgaard, professor emer. Peter Allerup, professor emer. Svend Kreiner, professor Simon Calmar Andersen, professor Lotte Bøgh-Andersen, lektor Lena Lindenskov, professor Rolf Vegar Olsen, udviklingschef Niels Rasmus Ziska, Hogrefe Psykologisk Forlag, forældrerepræsentant René Bomholt, skoleelev Sonja Agerbæk-Pedersen, skoleleder Thomas Dandanell Nielsen, Nørre Alslev Skole, Guldborgsund Kommune, kommunal konsulent og læringskonsulent Rikke Kjærup, Ballerup Kommune og Undervisningsministeriet, lærer Stine Hertz, Skovshoved Skole, Gentofte Kommune, lærer Signe Tofft, Dyssegaardsskolen, Gentofte Kommune, skolechef Jakob Ryttersgaard, Aalborg Kommune, og centerchef Kirsten Balle, Lyngby-Taarbæk Kommune; folkeskolen.dk 8.11., 5.12., 12.12.2017 og 5. og 8.1. og 21.8.2018. Se også ”Uddannelseshistorie 2017” s. 145-146.

ativer forventes at træde i kraft fra skoleåret 2019-20, så prøverne i de praktiske/musiske valgfag første gang kan afholdes sommeren 2021.¹⁷

Uroen om 10. klasse blussede op igen, da hovedorganisationen LO maj 2018 foreslog at overflytte 10. klasse fra folkeskolen til en erhvervs- eller ungdomsskole for at klæde de unge bedre på til at vælge ungdomsuddannelse, men fortsat med kommunal drift. LO's forslag blev taget godt imod af en række erhvervsfaglige organisationer, herunder Dansk Industri, Dansk Erhverv og Dansk Metal, og fik opbakning hos V, S og SF, mens DF fandt det "for voldsomt at rykke 10. klasse væk fra folkeskolen". På baggrund heraf varslede Merete Riisager (LA) snarlige forhandlinger om overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse. I september fremsatte Venstre så forslag til endnu en reform af erhvervsuddannelserne, hvori indgik forslaget om at overføre 10. klasse til erhvervsskolerne, men det blev mødt med skepsis både hos mange af de andre partier og hos KL og DLF.¹⁸

Uanset inklusionen *vokser udgifterne til specialundervisningen nu igen* i flere kommuner, hvad der måske ikke er uden sammenhæng med kommunernes bedre økonomi i de senere år. KL har opgjort, at andelen af børn, som henvises til specialtilbud, efter et dyk nu igen er på vej op fra 5,1 % i 2013 over 4,74 % i 2015 til 4,9 % i april 2017, og foreningen indskærpede derfor med sin budgetvejledning for 2018, at "arbejdet med inkluderende læringsmiljøer for alle fortsat kræver et stort fokus".¹⁹

Med L 188 ønskede SF at fremskynde ophævelsen af begrænsningerne i flygtningeundervisningen fra 2021 til 2019 om *asylansøgerbørns undervisning*. Merete Riisager tilkendegav dog, at regeringen stadig følte sig forpligtet af aftalen med KL, og der var heller ikke tilslutning fra S til lovforslaget, mens Alex Ahrendtsen

¹⁷ L 85 Forslag til lov om ændring af lov om vejledning om uddannelse og erhverv samt pligt til uddannelse, beskæftigelse m.v. (Uddannelsesparathedsvurdering). Vedtaget med 95 stemmer for forslaget (S, DF, V, LA, RV, SF, KF), mens 14 stemte imod (EL, ALT). Fremsat af Merete Riisager 9.11.2017, 1. behandling 1.12.2017, 2. behandling 6.2.2018 og 3. behandling 20.2.2018. Lov nr. 143 af 28.2.2018. Folkeskolen.dk 20.2.2018 og Undervisningsministeriets pressemeddelelse 12.6.2018.

¹⁸ Ifølge Danske Erhvervsskoler og -gymnasier har 11 kommuner aktuelt overladt 10.-klasseundervisningen til erhvervsskoler, mens tilbuddet er placeret i 10.-klasse-centre i 38 kommuner og på den kommunale ungdomsskole i 23 kommuner. At ændre navnet er også et vigtigt signal at sende, mener organisationen, som kalder 10. klasse for et "ungdomsår". Politiken.dk 14.5.2018; folkeskolen.dk 5. og 10.9.2018.

¹⁹ Udgifterne vokser igen f.eks. i Sorø, hvor kommunen siden 2012 har reduceret specialundervisningsbudgettet fra 65 til 45 mio., men hvor det i 2017 har krævet et ekstra tilskud på 6 mio. I Odder øger Kommunen de afsatte 7,1 mio. til 8,5 mio. i 2018, og de næste to år tilføres yderligere 10,6 mio. Aalborg Kommune har tilført specialundervisningsområdet 25 mio. ekstra i 2017. Stigningen tilskrives bl.a. flere elever med autisme og et øget fokus på faglige mål, samt at det er blevet sværere at få skoleudsættelse, så børn presses tidligere i skole. Folkeskolen.dk 9.11.2017.

(DF) undrede sig over, at regeringen ikke havde ”bragt det her ind i ghettoforhandlingerne”.²⁰

Året bragte også en debat om fortroligheden omkring de årlige trivselsmålinger, hvor elever i både grund- og ungdomsuddannelserne på hvert klassetrin besvarer spørgsmål om bl.a. trivsel, sundhed og chikane mv. Ministeriet har siden 2015, hvor undersøgelsen blev gennemført første gang, over for folkeskoleforældre betegnet den som ”anonym” og ikke oplyst om formålet med at indsamle data på cpr-niveau. Det var dog slut med anonymiteten, da dagbladet *Politiken* 1. januar 2018 kunne oplyse, at de årlige trivselsmålinger på linje med PPR-udredninger, prøvekarakterer og testresultater gemmes under barnets cpr-nummer uden sletningsfrist. Det medførte politianmeldelse af Undervisningsministeriet for overtrædelse af persondataloven. Ministeriet satte trivselsmålingerne i bero, mens man søgte en afklaring på spørgsmålet, for som ministeriet oplyste i et skriftligt svar til folkeskolen.dk: ”Indsamles data ikke på cpr-numre, vil det ikke være muligt statistisk at følge eleverne igennem uddannelsessystemet eller at koble deres trivsel til faglige resultater, forældrebaggrund, etnicitet, helbredsoplysninger o.a., som kan have en afgørende sammenhæng med og forklaringskraft ift. elevens trivsel”. Disse muligheder ville man nødtigt gå glip af, så det blev et strategisk tilbagetog, hvor man først meddelte kommunerne, at de ikke alene skulle slette administrativt anvendte dataoplysninger, men også oplyse elever og forældre om, hvordan elevens besvarelser er anvendt. Det skulle dog ikke gøres for nemt, så Styrelsen for IT og Læring (STIL) fik med cirk. af 27. marts 2018 bemyndigelse til alene at anonymisere elevoplysninger ved trivselsmålinger i folkeskolen for perioden 2015-17, hvis forældrene anmodede om det inden 3. august 2018.²¹

Endelig foretog Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (AE) en analyse af, hvad de, som tegn på et mere polariseret Danmark, benævnte *overklaseskoler* og *underklaseskoler*, dvs. skoler med en ”skæv” elevsammensætning. I perioden 2007-15 er antallet af sådanne overklaseskoler mere end fordoblet fra 41 til 92 skoler, mens underklaseskolerne, hvor forældrene typisk står uden for arbejdsmarkedet, er steget med ca. en tredjedel til 50 skoler. Begge skolegrupper omfatter både folkeskoler og privatskoler og grupperer sig om de større byer. Polariseringen skyldes dels den økonomisk-etniske opdeling af boligmarkedet, dels at især ressourcestærke forældre er blevet langt mere fokuseret på valg af skole. De senere

²⁰ L 188 Forslag til lov om ændring af lov om kommunale særlige tilbud om grundskoleundervisning til visse udenlandske børn og unge. (Fremrykket dato for ophævelse af lov). Fremsat ikke af ministeren, men af Jacob Mark (SF) og Trine Torp (SF) 16.3.2018. 1. behandling 16.4.2018 og her henvist til udvalgsbehandling. Begrænsningerne blev indført med L 190, der var en opfølgning på den daværende regerings topartsaftale med KL om flygtningeundervisningen. Se også ”Uddannelseshistorie 2016” s. 209-210.

²¹ *Politiken*.dk 2. og 9.1.2018, folkeskolen.dk 5.1.2018 og Undervisningsministeriets nyhedsbrev 27.3.2018.

års forsøg på ved skoledistriktsændringer at sprede eleverne har ikke haft større effekt, men Merete Riisager (LA) ønskede det frie skolevalg fastholdt.²²

En minister må stå på mål for mangt og meget: 20. december 2017 var Merete Riisager så i samråd om *ulækre toiletter* indkaldt af Pernille Rosenkrantz-Theil (S), som ville vide, hvorfor regeringen foreslog skattelettelser i en tid, hvor der ikke var råd til ordentlige skoletoiletter. ”Masseeksperimentet” havde undersøgt, at halvdelen af folkeskolens elever oplever skolens toiletter som så ulækre, at en fjerdedel holder sig i løbet af skoledagen, og at 12 % lider af inkontinens. Ministeren var – ikke overraskende – positiv over for, at skoletoiletter i et velfærds-samfund bør være sanitært i orden, men hun henviste til, at folkeskolen er en kommunal skole, og at det derfor er de enkelte kommuner, som beslutter skolerens økonomi og standard.²³

Alt i alt har folkeskolen det stadig sværere med at være samme selvfølgelige førstevalg for forældrene, som det var indtil for få årtier siden. Folkeskolens kundskabsformidlende og almendannende opgave – at give lys, kraft og varme – handler ikke mindst om at lære eleverne at leve sammen i et fællesskab med såvel rettigheder som pligter for den enkelte. Hvor skal man lære det, om ikke i folkets skole? Måtte det give anledning til rettidig refleksion hos beslutningstagerne, at udsultes folkeskolen, kan prisen være samfundets sammenhængskraft.

Flere elever og større tilskud i de frie skoler

Andelen af børnehaveklasseelever i fri- eller privatskoletilbud er i perioden 2008-17 steget fra 12,4 % til 16,9 %, og procenten vokser på overliggende klassetrin, så pr. 1. oktober 2017 gik 17,5 % af alle elever på fri- eller privatskole. Der er dog store kommunale forskelle: 1. oktober 2017 gik 40,8 % af de mindste elever i Bornholms Regionskommune og 38,6 % af børnehaveklasseeleverne i Morsø Kommune på fri- og privatskoler. Uffe Rostrup, formand for i Frie Skolers Lærforening, så tallene som et udtryk for mistillid til folkeskolen, idet ”man nok nærmere skal se tallene som et udtryk for fravalg af folkeskolen end tilvalg af fri-skolen”²⁴

Ved L 131 om *permanentgørelse af inklusionstilskuddet* blev koblingsprocenten forhøjet fra 75 % til 76 % som en opfølgning på finansloven for 2018 (L 1). Tilskuddet aftrappes efter skolestørrelse, så mindre skoler får større tilskud end store skoler. Ved 1. behandlingen var alene Socialdemokraterne imod: Lars Aslan

²² Analysen ”Overklasseskoler er et hovedstadsfænomen” er udarbejdet af analysechef Jonas Schytz Juul og stud.polit. Solveig Prag Blicher. På overklasseskolerne kommer over halvdelen af børnene fra hjem, hvor den ene forælder har en årlig mindstindkomst på knap 800.000 kr., mens underklasseskolerne er defineret ved, at mindst en tredjedel af børnene kommer fra såkaldte underklassehjem. Ae.dk og Politikens forside 31.10.2017. Se også ”Uddannelseshistorie 2015” s. 121.

²³ ”Masseeksperimentet” er en del af Dansk Naturvidenskabsfestival. I undersøgelsen har medvirket forskere fra Aarhus Universitet. Ritzau 14.12.2017.

²⁴ Folkeskolen.dk 13.8.2018.

Rasmussen (S) mente således, at koblingsprocenten ikke burde forhøjes, men tilbageføres til 71 %, som den var indtil 2015, og han fandt det problematisk, at regeringen og DF ”nu forgylder privatskolerne og dermed skaber en skævvridning i vores samfund ... det er folkeskolen, som er vores fælles skole i Danmark ... derfor må folkeskolen være fundamentet for vores samfund og privatskolen et alternativ til folkeskolen”. Heller ikke SF og EL var begejstrede for forhøjelsen, men med Jakob Sølvhøj (EL) fandt man det ”fornuftigt, at det midlertidige inklusionstilskud, som har været gældende de sidste 6 år, nu permanentgøres”.²⁵

Omtrent samtidig blev *tilsynsbestemmelserne strammet* for anden gang på mindre end to år med L 178, som bl.a. indførte en godkendelsesprocedure for oprettelse af nye skoler, et skærpet statsligt tilsyn, et forbud mod at modtage anonyme donationer over 20.000 kr. ekskl. moms samt en whistleblowerordning. Ved 1. behandlingen glædede Alex Ahrendtsen (DF) sig over, at ”det er især det, at personkredsen bliver kigget efter i sømmene. Og så bliver der også gennemsigthed vedrørende økonomi og økonomisk uafhængighed”, men allerhelst ville han have donationer fra udlandet helt forbudt, ”for hvis man tager tilskuddene fra friskoler, kan de jo indhente støtte fra udlandet, og dermed også penge fra ekstreme saudiarabiske muslimske organisationer til at drive friskole i Danmark”.²⁶

Umiddelbart derefter fremsatte DF da også B 68 om at gøre statstilskud til frie grundskoler betinget af, at der ikke er mere end 50 % elever med udenlandsk baggrund, samt at skolen dokumenterer, at den ikke modvirker elevernes integration i det danske samfund. Ved 1. behandlingen meldte Merete Riisager (LA) straks ud, at regeringen heller ikke ville give statstilskud til skoler, der ikke lever op til friskolelovens krav om frihed og folkestyre, men hun henviste også til den samtidige behandling af L 178, så regeringen kunne ikke stemme for forslaget.

²⁵ L 131 Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. (Permanent tilskudsmodel for inklusion på frie grundskoler). Vedtaget med 76 stemmer for forslaget (DF, V, EL, LA, ALT, RV, SF, KF) og 26 imod (S). Fremsat af Merete Riisager 25.1.2018, 1. behandling 2.2.2018, 2. behandling 27.2.2018 og 3. behandling 1.3.2018. Lov nr. 171 af 6.3.2018. L 1 Forslag til *finanslov for finansåret 2018*. Vedtaget med 95 stemmer for (S, DF, V, LA, RV, SF, KF) og 14 imod (EL, ALT), mens Aaja Chemnitz Larsen undlod at stemme (IA). Fremsat af finansminister Kristian Jensen (V) 3.10.2017, 1. behandling 5.10.2017, 2. behandling 9.11.2017 og 3. behandling 22.12.2017. Offentliggjort 1.1.2018. Baggrunden for L 131 var EVA's undersøgelse ”Inklusion på de frie grundskoler. En kortlægning af skolernes arbejde med supplerende undervisning og anden faglig støtte for elever med støttebehov under 12 timer ugentlig” (december 2015) som viste, at de mindre skoler har en højere andel af elever med inklusionsbehov. Se også ”Uddannelseshistorie 2013 s. 147-148.

²⁶ L 178 Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. og lov om folkeskolen. (Bedre rammer for tilsyn med frie grundskoler m.v.); udmøntede aftale af 7. november 2017 mellem regeringen (V, LA og KF) og S, DF, RV og SF. Vedtaget med 89 stemmer for forslaget (S, DF, V, LA, RV, SF, KF) og 13 imod (EL, ALT). Fremsat af Merete Riisager 1.3.2018, 1. behandling 15.3.2018, 2. behandling 24.4.2018 og 3. behandling 26.4.2018. Lov nr. 397 af 2.5.2018. Undervisningsministeriets pressemeddelelse af 7.11.2017 og b.dk 29.10.2017.

Hun ønskede tillige at afvente en afklaring af bestemmelserne om forskelsbehandling i grundlovens § 70, hvor det bl.a. er fastsat, at ingen kan berøves adgang til fuld nydelse af borgerlige og politiske rettigheder på grund af sin afstamning, og til Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 14 sammenholdt med artikel 2 i tillægsprotokollen om retten til uddannelse. Mattias Tesfaye (S) præciserede sit partis holdning, nemlig at ”de muslimske friskoler er ikke årsag til den her (red. samfunds) opdeling, men de styrker tendensen, ikke fordi de er muslimske, men fordi de praktisk taget kun tiltrækker børn fra familier med rødder i udlandet. Det undergraver Folketingets integrationspolitik, det undergraver Socialdemokratiets ambitioner om medborgerskab, og det svækker samhørigheden og dermed solidariteten i samfundet. Og det sker endda med et kraftigt og stigende statsligt tilskud. Det er uholdbart i længden, det må enhver kunne se”.²⁷ Med i billedet hører, at året har bragt flere *friskolelukninger* eller tiltag hertil. Det gælder således landets ældste muslimske friskole, DIA Privatskole på Nørrebro, den muslimske friskole Nord-Vest Privatskole i Københavns Nordvestkvarter, ejet af en verdensomspændende islamisk organisation, Al-Salam Skolen i Odense og landets første muslimske gymnasium, Hindholm STX, der siden er lukket; desuden har landets største muslimske friskole Iqra Privatskole på Nørrebro gennem en længere periode været under skærpet tilsyn.²⁸

Spørgsmålet er måske, om de økonomiske vilkår for at drive skole efterhånden er blevet skruet sådan sammen, at det kan svare sig for kommuner at nedlægge folkeskoler og få dem afløst af en fri grundskole. Jo mindre en folkeskole er, jo dyrere er den for kommunen at drive, og små frie grundskoler får større tilskud pr. elev end store. Ifølge et ministerielt notat fik en fri grundskole med 70 % elever under 13 år og uden 10. klasse i 2018 i støtte pr. elev 55.019 kr., hvis den havde 70 elever, og 45.128 kr., hvis den havde 800 elever. Annette Lind (S) var som medlem af UNU med til at bestille notatet, fordi man ville ”have svar på, om det kan betale sig for kommunerne at spekulere i, at der oprettes friskoler, når de nedlægger folkeskoler”. På baggrund af notatet meldte Socialdemokratiet da også straks ud, at partiet ønsker koblingsprocenten nedsat igen fra 76 til 71 %, idet det er partiets mål, at højst 10 % af alle elever skal gå i fri grundskole.²⁹

Med L 50 gennemførtes en række *lempelser for efterskolerne* og de frie fagskoler, bl.a. om administrationen af skolernes bygninger og arealer, samt om at efter-

²⁷ B 68 Forslag til folketingsbeslutning om *at afskære statsstøtte til visse friskoler, hvor over halvdelen af eleverne har udenlandsk baggrund*. Fremsat 31.1.2018 af Alex Ahrendtsen (DF), Tilde Bork (DF), Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Søren Espersen (DF), Marlene Harpsøe (DF), Christian Langballe (DF), Ib Poulsen (DF) og Peter Skaarup (DF). 1. behandlet og henvist til udvalg 4.4.2018.

²⁸ B.dk 15.5.2018.

²⁹ Notat af 10. august 2018 om de forskelle der er i folkeskolers og frie grundskolers statslige og kommunale tilskud udarbejdet af Folketingets økonomiske sekretariat for Folketingets undervisningsudvalg. Folkeskolen.dk 15.8.2018.

skolerne kan varetage visse opgaver ud over skole- og undervisningsvirksomhed. Ved 1. behandlingen af lovforslaget, som var et resultat af en tidligere henvendelse fra Efterskoleforeningen til de politiske partier, var der bred tilslutning til at give efterskolerne samme rammer som frie grundskoler i øvrigt til at administrere bygninger o. lign., varetage opgaver ud over skole- og undervisningsvirksomhed, finansiere oprettelse af nye skoler eller udbygning og modernisering af igangværende skoler og tillige mulighed for at varetage administrative opgaver for andre efterskoler og frie fagskoler og for i begrænset omfang at bruge af egne midler til folkeoplysende aktiviteter i lokalsamfundet. Der var bred tilslutning til forslaget fra alle partier, idet oppositionen dog undrede sig over, at Efterskoleforeningens ønsker til tillægstakst til danskundervisning for tosprogede var udtaget af lovforslaget, selvom det indgik i høringsudkastet foråret 2017. Da Jacob Mark (SF) efterlyste en begrundelse herfor, svarede Merete Riisager, at ”Danmark er et lillebitte land, som er meget attraktivt for mange mennesker at komme til. Danmark må ikke blive et forsørgerland”. Under den påfølgende udvalgsbehandling stillede oppositionen (S, EL, ALT, RV og SF) derfor forslag om, at der skulle kunne ydes tillægstakst til 10 % af skolens årselevtal for indvandrerelever, og at der skulle sikres tillægstakst for skoleophold på under 12 uger for flygtninge og indvandrere. Men begge forslag faldt ved 2. behandlingen.³⁰

Alt i alt ikke noget ringe år for de frie skoler!

Karakterinflation og snyd

I årets løb har karaktergivningen og snyd ved prøverne fyldt meget, ikke mindst efter at en evalueringsrapport om brugen af 12-skalaen har dokumenteret, at der er gået inflation i karaktergivningen især efter, men til en vis grad også i grundskolen. Samtidig har en ret bastant kritik af, at det er for let at snyde ved digitale eksamener, ført til afgørende stramninger i elevernes adgang til at bruge internettet ved eksamener. Stramningerne har primært været rettet mod de gymnasiale uddannelser, men omfatter også andre uddannelsesniveauer. Evalueringen viser, at 10- og 12-tallernes andel af de tildelte karakterer har været støt stigende i perioden fra 2007 til 2016, mens 2- og 4-tallernes andel er faldet tilsvarende. Samlet set var 13 % af karaktererne i 2016 12-taller, og den såkaldte fejlprocent, som angiver, hvor meget karaktergivningen afviger fra den forventede normalfordeling, var også på 13 % - et tegn på ”et skred i karakterfordelingen på det overordnede plan”. Efteråret 2018 offentliggøres den samlede evalueringsrapport, og først derefter besluttes eventuelle tiltag. 1. del af evaluering af karakter-

³⁰ L 50 Forslag til lov om ændring af lov om efterskoler og frie fagskoler og lov om folkehøjskoler. (Lempelse af tilskudsbetingelser for bygninger og arealer, varetagelse af opgaver ud over skole- og undervisningsvirksomhed m.v.). Enstemmigt vedtaget med 104 stemmer. Fremsat af Merete Riisager 5.10.2017, 1. behandling 13.10.2017, 2. behandling 7.12.2017 og 3. behandling 12.12.2017. Lov nr. 1568 af 19.12.2017.

skalaen viser, at især på visse områder på de videregående uddannelser er andelen af 12-taller meget høj, men også i de gymnasiale uddannelser er karaktererne steget. Stigningen modsvarer til gengæld af et fortsat fald i karakterer ved skriftlige prøver, som alene bedømmes af én ekstern censor, f.eks. i skriftlig dansk og matematik.³¹

Merete Riisager fjernede primo september 2017 muligheden for at gå på internettet ved de gymnasiale eksamenerne, fordi det ”skaber en motorvej til at snyde”. Kort efter fulgte hun op med en tilsvarende regulering af folkeskolens prøver, idet folkeskolens prøvebekendtgørelse ifølge Undervisningsministeriet skulle ”præciseres” som opfølgning på forligsaftalen om gymnasireformen af 3. juni 2016. Af høringsforslaget til gymnasiernes nye prøvebekendtgørelse af 24. januar 2018 fremgik, at gymnasierne for at undgå eksamenssnyd ved et *forbud mod brug af internettet til eksamen* ville få kompetence til f.eks. at undersøge elevernes computere og deres aktiviteter på sociale medier. Men den del blev fjernet efter kritik fra bl.a. Institut for Menneskerettigheder, en række partier og Danske Gymnasieelevers Sammenslutning (DGS), som kaldte bestemmelsen ”langt over strengen”. At stramningen i adgangen til internettet skulle virke allerede ved sommerprøverne 2018, indbragte ligeledes massiv kritik. I forvejen havde Merete Riisager fået hård kritik for sin beslutning af de fleste partier i gymnasieforslagskredsen, som mente, at snyd ganske vist er uacceptabelt, men at hendes fremgangsmåde var forkert. På Christiansborg var der dog bred opbakning til brug af overvågning til bekæmpelse af snyd, ikke mindst efter at Undervisningsministeriet havde spurgt knap 5.000 eksamensvagter, censorer og andre involverede i folkeskolerne og gymnasiernes prøver og eksamener, om de havde stødt på snyd eller næret mistanke herom. Det havde 36 % af de eksamensansvarlige, 33 % af censorerne og 23 % af eksamensvagterne ved de skriftlige gymnasieprøver. Tallet var knap så markante ved folkeskolens prøver. Men alt i alt overbevisende nok til at stramme eksamenskravene.³²

³¹ ”Kortlægning og analyse af karaktergivning - baggrundsrapport til evaluering af 7-trins-skalaen” af Mathias Tolstrup Wester er en baggrundsrapport til 2. evaluering af 7-trins-skalaen, der blev indført i 2007 og evalueret 1. gang i 2013; den har til formål at identificere og belyse mulige problemstillinger vedrørende 7-trins-skalaens udformning og dens anvendelse i grundskolen og på de gymnasiale og de videregående uddannelser. Uanset at 12-skalaen skal anvendes ”absolut” og ikke ”relativt”, har der fra starten i karakterbekendtgørelsens § 26, stk. 1 og 2, været angivet en forventet normalfordeling, hvorefter 30 % får karakteren 7, 25 % karaktererne 10 og 4 og 10 % karaktererne 12 og 2, men ikke for karaktererne 00 og -3. Pressemeddelelse fra ufm.dk og folkeskolen.dk 13.6.2018. Se også ”Uddannelseshistorie 2016 s. 215-216.

³² Epinions undersøgelse for Undervisningsministeriet er offentliggjort i rapport af 17.11.2017 ”Snyd ved de skriftlige prøver i grundskolen og på de gymnasiale uddannelser sommeren 2017”. Bekendtgørelse nr. 47 af 18.1.2018 om *folkeskolens prøver*. Ritzau 25.10.2017, b.dk 31.10., gymnasieskolen.dk 22.11.2017, Nyheder fra uvm.dk 30.11.2017 og 24.1.2018, folkeskolen.dk 8.9., 14.11. og 22.12.2017 og 24.1., 31.1. og 9.2.2018. Se også ”Uddannelseshistorie 2017 s.153.

Ghettogymnasier og kapacitetsloft

Årets ansøgstal til de gymnasiale uddannelser afspejlede, at det med gymnasiereformen er blevet muligt for grundskoleelever at vælge hf direkte efter 9. klasse og ikke kun efter 10. klasse. Ansøgstallet til hf er således fra 2017 til 2018 steget fra 7,8 % til 9,0 %, mens 59,7 % søgte stx, 19,5 % hhx og 10,8 % htx; det er primært stx, som har fået færre elever end tidligere år, mens de tre andre gymnasiale uddannelser har oplevet øget søgning. Det samlede elevtal er således stort set status quo, men det er økonomien ikke. Finanslovsforslaget for 2019 viderefører omprioriteringsbidraget. Besparelserne som følge heraf er allerede resulteret i, at flere institutioner budgetterer med underskud for at afbøde nedskæringerne, som efterhånden ses tydeligt i deres regnskaber, hvor budgetunderskuddet øges for at begrænse nedskæringer på undervisningen. 18 % af de almen gymnasier og hf-kurser havde 2017 underskud mod 7 % året før.³³

Udkantsdanmarks gymnasier har siden indførelsen af selvejersprincippet i 2007 været i en stadig mere trængt situation. Dette blev søgt ændret med L 113 om ændrede optagelsesprincipper og ministerbemyndigelse til at fastsætte et *kapacitetsloft*, endda i særlige tilfælde uden høring af berørte institutioner og regionsråd. Selvom forslaget betød et indgreb i gymnasiernes selvbestemmelse om antal optagne elever, var gymnasierektorerne positive for at kunne bevare et landsdækkende gymnasietilbud. Ved 1. behandlingen var der generel tilslutning til forslaget, bortset fra at Carolina Magdalene Maier (ALT) var imod ministerbemyndigelsen, for ”vi vil hellere friheden til gymnasierne fremfor den her centralisering af magten”. Jacob Mark (SF) glædede sig bl.a. over, at lovforslaget løste, hvad han kaldte ”Stevns-Faxe-udfordringen”, hvor fjernereboende ansøgere med henvisning til afstandskriteriet er blevet afvist frem for nærmereboende.³⁴

Til gengæld trak det ud med et lovforslag om at ændre den *etniske elevfordeling* på de såkaldte ghettogymnasier. Derfor fremsatte oppositionen næsten samtidig B 48 om med virkning allerede fra skoleåret 2018-19 at fastsætte et 30 %-loft over andelen af elever med udenlandsk baggrund. Merete Riisager (LA) henviste her til, at hun måtte afvente regeringens ghettopakke foråret 2018; en ændring ville så først kunne få virkning fra skoleåret 2019-20. 1. behandlingen af beslutningsforslaget tydeliggjorde de øvrige partiers utilfredshed med at skulle vente. Således ønskede Annette Lind (S) en straksløsning, for skolerne ”råber om hjælp”, og Mattias Tesfaye (S) understregede nødvendigheden af en hurtig løs-

³³ Om omprioriteringsbidraget se artiklens indledende afsnit og note 4. Undervisningsministeriets pressemeddelelse 20.3.2018 og gymnasieskolen.dk 20.9.2018.

³⁴ L 113 Forslag til lov om ændring af lov om institutioner for almen gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v. (Kapacitetsloft); forslaget var en udmøntning af aftale af 3.6.2016 mellem regeringen, S, DF, LA, RV, SF og KF om styrkede gymnasiale uddannelser. Vedtaget med 96 stemmer for forslaget (S, DF, V, EL, LA, RV, SF, KF) og 6 stemmer imod (ALT). Fremsat af Merete Riisager 30.11.2017, 1. behandling 8.12.2017, 2. behandling 23.1.2018 og 3. behandling 25.1.2018. Lov nr. 65 af 30.1.2018. Gymnasieskolen.dk 8.9. og 19.10.2017.

ning, for problemet var ”vel ikke mere komplekst, end at vi kan forvente efter et års rundkreds i regeringen, at regeringen faktisk har et bud på, hvordan vi håndterer den her udfordring”, men forslaget kom ikke længere end henvisning til udvalgsbehandling. 1. marts 2018 lancerede regeringen så ghettopakken, som på gymnasieområdet omfattede et forslag om, at alle gymnasier kunne blive såkaldte profilgymnasier, som selv bestemmer optagelseskriterierne for 25 % af eleverne. Oppositionen mente dog, at forslaget i stedet ville forstærke den skæve elevfordeling, og man ville hellere diskutere distriktsgymnasier. Forsommeren 2018 drøftedes sagen igen, og drøftelserne blev genoptaget ved et møde 23. august 2018 i gymnasieforligskredsen. Her præsenterede Merete Riisager et ”Kommisorium for en ekspertgruppe vedrørende fordeling af elever på de gymnasiale uddannelser”, hvorefter en arbejdsgruppe på 3-5 medlemmer skulle ”opstille og vurdere konkrete modeller for fremtidig fordeling af eleverne”. Det beskedne resultat tydeliggjorde, hvor langt forligspartierne står fra hinanden, og hvor stor vægt ministeren lægger på frit skolevalg også på gymnasialt niveau. En løsning kan formentlig først forventes efter næste folketingsvalg.³⁵

Også værd at nævne er, at svage resultater i matematik på b-niveau fik Merete Riisager til at foreslå, at *matematik skal vægte tungere* i grundskolens UPV. I 2017 dumpede 19 % af eleverne til den skriftlige eksamen i matematik B, og tidligere år har over 20 % af eleverne ikke bestået den skriftlige eksamen. Hun understregede samtidig, at spørgsmålet er forligsstof, så partierne bag gymnasiereformen skal være enige. Enighed ser dog ikke ud til at være lige på trapperne. Annette Lind (S) mente således, at ministeren dermed forsøgte ”at få yderligere adgangskrav ind ad bagdøren”. Også Annette Nordstrøm Hansen (GL) så forslaget som ”endnu en stopklods for at komme i gymnasiet”.³⁶

Endelig var Merete Riisager primo maj 2018 klar med et indgreb mod *elevfravær*, idet en stikprøveundersøgelse fra Undervisningsministeriet havde vist, at eleverne på nogle gymnasier havde et fravær på 20 % af undervisningen. Fraværspakken omfattede bl.a. krav om, at der fastsættes centrale retningslinjer for registrering af fravær, at der angives lokale måltal for fravær, og at fraværstallet skal fremgå af en skoles hjemmeside. Forslaget er sommeren 2018 til drøftelse i gymnasieforligskredsen.³⁷

³⁵ B 48 Forslag til folketingsbeslutning om ændring af reglerne for elevfordeling på gymnasierne. Fremsat 6.12.2017 af Annette Lind (S), Mattias Tesfaye (S), Marlene Borst Hansen (RV) og Jacob Mark (SF). 1. behandlet og henvist til udvalg 26.1.2018. Birgitte Vedersø blev 23.11.2017 valgt til ny formand for DG, der er interesseorganisation for rektorer på almene gymnasier og hf-kurser. Hun overtog formandsposten fra Anne-Birgitte Rasmussen. Birgitte Vedersø er rektor på Gefion Gymnasium i København, og hun har stået i spidsen for gymnasiet, siden det blev oprettet som en sammenlægning af Østre Borgerdyd Gymnasium og Metropolitanskolen i 2010. Gymnasieskolen.dk 8.9. og 6.12.2017 og 26.1., 18.5. og 23.5.2018; Politiken 23.8.2018 1. sektion s. 2. Se også ”Uddannelseshistorie 2017 s.153.

³⁶ Gymnasieskolen.dk og folkeskolen.dk 8.2.2018.

³⁷ Uvm.dk 7.5.2018.

Kan eux og fgu løfte erhvervsuddannelserne?

Situationen omkring erhvervsuddannelserne er stort set uændret, men det flerårige fald i *søgningen til en erhvervsuddannelse* som førsteprioritet er dog knækket, idet den steg fra 18,5 % i 2017 til 19,4 % i 2018, hvad der blev modsvaret af et tilsvarende fald i søgningen til de gymnasiale uddannelser fra 74 % til 73,1 %. Stigningen skyldes især eux, som gik fra 30 % til 32 % af den samlede søgning til erhvervsuddannelserne.³⁸

Årets vigtigste initiativ på området var lovgivningen om den nye *forberedende grunduddannelse (fgu)*. Den omfattede i alt fire lovforslag, som blev sambehandlet: L 199 om fgu-uddannelsen, L 200 om institutionerne og deres styring og opgavevaretagelse, L 201 om kommunal uddannelses- og erhvervsvejledning for under-25-årige og L 202 om følgelovgivningen. Et enigt Folketing besluttede hermed bl.a., at uddannelsen udbydes af statslige selvejende fgu-institutioner med nærhed til de unge og finansieres af et statsligt taxameter på 35 % og resten kommunalt, idet kommunalbestyrelserne får ansvaret for en koordinering af kommunens samlede ungeindsats i den enkelte kommune og altså ikke mere Ungdommens Uddannelsesvejledning. Der er aftalt en skoleydelse på SU-niveau, som skolerne kan trække i, hvis den unge udebliver uden lovlig grund. Eleverne får desuden en madordning. Regionale kommunekontakttråd (KKR) skal bidrage til at sikre, at uddannelsen bliver landsdækkende. En ny uddannelsespolitisk målsætning bliver, at 90 % af en ungdomsårgang skal have en ungdomsuddannelse, når de er 25 år. Desuden skal andelen af unge, som ikke har tilknytning til uddannelse eller arbejdsmarkedet, være halveret i 2030. Fgu udbydes fra august 2019 i 88 skoler samlet i 27 selvejende institutioner, som godt have flere adresser og placeres i eksisterende bygninger. Ved 1. behandlingen, som afspejlede den politiske enighed om fgu, glædede Marlene Harpsøe (DF) sig over, at de unge med fgu kun skal ”gå ind af én dør. Det skaber tryghed for den enkelte unge, der dermed ikke ender som en hoppebold, der springer fra et sted til et andet”, og hun fandt det ”vigtigt, at man som ung får det samme udbetalt i kroner og øre, når man går på fgu, som hvis man er på uddannelseshjælp, for når niveauet er ens, sikrer vi, at det i hvert fald ikke er pengene, der afgør, om et ungt menneske vælger fgu fra til fordel for uddannelseshjælp”. Forligspartiernes beslutning om, at kommunerne ikke må have flertal i fgu-institutionernes bestyrelser, blev mødt med betydelig utilfredshed af KL, hvor børne- og undervisningsudvalgsformand, Thomas Gyldal Petersen (S) fandt det ”utrygt at lægge 65 % af økonomien og 100 % af ansvaret for den tværgående ungeindsats” hos kommunen, uden at denne kunne have bestyrelsesflertal.³⁹

³⁸ Undervisningsministeriets pressemeddelelse 20.3.2018.

³⁹ L 199 Forslag til lov om forberedende grunduddannelse. Sambehandlet med L 200 om institutioner for forberedende grunduddannelse, L 201 om kommunal indsats om vejledning om uddannelse og erhverv for unge under 25 år og L 202 om ændringer af forskellige love som følge af lovgivning

På *voksenerhvervsuddannelsesområdet* bragte året nye justeringer ved L 83 om øget fleksibilitet og L 84 om modelparametre for beregning af praktikpladsafhængigt AUB (Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag), som blev sambehandlede. Siden erhvervsuddannelsesreformen i 2015 har tilslutningen af vokselever været beskeden, men med ophævelsen af to-års-maksimumgrænsen på praktikuddannelsen får vokseleven ret, men ikke pligt til godskrivning af lovligt fravær, f.eks. pga. sygdom. Ved 1. behandlingen var der politisk tilslutning til begge forslag. Således glædede Jakob Sølvhøj (EL) sig over, at der hermed blev rettet op på en ”helt urimelig mangel på retssikkerhed ... når det gælder elevernes mulighed for at få forlænget deres uddannelsesaftale ... det har ikke mindst være fuldstændig grotesk, at kvinder, der har været fraværende fra uddannelsen på grund af graviditet og fødsel, er blevet frataget muligheden for at færdiggøre deres uddannelse, fordi arbejdsgiveren har afvist at forlænge deres uddannelsesaftale”. L 84 var af mere teknisk karakter, idet de fra indførelsen i 2017 midlertidige AUB-bidrag skulle genberegnes. Hvis en arbejdsgiver ikke tager et tilstrækkeligt antal elever, betales der et merbidrag, som finansierer en bonus til de arbejdsgivere, som opretter ekstra praktikpladser – en ordning, som Anni Matthiesen (V) ved 1. behandlingen betegnede som ”smart omfordeling”, mens Jakob Sølvhøj (EL) tvivlede på aftalens effekt.⁴⁰

Med L 82 om *justering af eux* indførtes bl.a. erhvervsområder, områdeprojekt og fordybelsestid for at øge samspillet mellem erhvervsfag og gymnasiale fag og mere lærertilstedeværelsestid i de gymnasiale fag. Eux omfatter herefter et antal flerfaglige projektførelser, der afsluttes med et skriftligt erhvervsområdeprojekt med en mundtlig prøve. Under 1. behandlingen var Pernille Schnoor (ALT) dog bekymret for, om forslaget ville ”gøre uddannelsen endnu mere boglig” ved at den skriftlige dansk A-eksamen blev obligatorisk, og over indførelsen af 80 timers fordybelsestid til hver elev, som ”jo er billigere tid”, fordi den kan vareta-

om forberedende grunduddannelse m.v. Alle fire love 199-202 er en udmøntning af »Aftale om bedre veje til uddannelse og job«, som regeringen (V, LA og KF), S, DF, EL, Alt, RV og SF indgik den 13. oktober 2017; alle lovforslag enstemmigt vedtaget med 103-105 stemmer for forslaget (S, DF, V, EL, LA, ALT, RV, SF, KF). Alle fire fremsat af Merete Riisager 21.3.2018, 1. behandling 17.4.2018, 2. behandling 22/24.5.2018 og 3. behandling 29.5.2018. Lov nr. 697, 698, 746 og 745, alle af 8.6.2018. Undervisningsministeriets pressemeddelelse 13.10.2017, gymnasieskolen. dk 18.10.2017, nyheder fra uvm.dk 22.6.2018 og kl.dk 25.9.2018. Se også ”Uddannelseshistorie 2017” s. 157-158.

⁴⁰ L 83 Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsuddannelser og lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag. (Øget søgning til erhvervsuddannelse for voksne m.v.) og L 84 Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag og forskellige andre love. (Modelparametre for erhvervsuddannelser til brug for beregning af praktikpladsafhængigt arbejdsgiverbidrag, indførelse af modregningsadgang, ændring af klageproces m.v.) blev begge enstemmigt vedtaget med hhv. 106 og 104 stemmer. De blev begge fremsat af Merete Riisager 9.11.2017, 1. behandlet 22.11.2017, 2. behandlet 14.12.2017 og 3. behandlet 20.12.2017; hhv. lov nr. 1692 af 26.12.2017 og lov nr. 1669 af 26.12.2017. Se også ”Uddannelseshistorie 2017 s. 155-156.

ges af ikke-gymnasielærere, men Merete Riisager henviste blot til, at fordybelsestid på de øvrige gymnasiale uddannelser blev indført med gymnasireformen.⁴¹

En af de ungdomsuddannelser, som ikke indgik i fgu'en, var de *særligt tilrettelagte uddannelsesforløb (stu'en)*. Den blev så i stedet evalueret i 2017. Resultatet fik Danske Handicaporganisationer (DH) til i bekymring over kommunernes forskelligartede praksis og forvaltning af STU-lovgivningen at efterlyse en kvalitetssikring af udbyderne, men Merete Riisager henviste til, at stu'en er et kommunalt ansvarsområde. Desuden fremkaldte evalueringen B 96, hvormed DF ønskede at sætte skub i både en kvalitetssikring og skabe en overbygning på stu'en. Ved 1. behandlingen fremdrog Merete Riisager de positive resultater af evalueringen og tilkendegav, at ministeriet ikke ville arbejde videre med lovændringer. Det undrede Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), som mente, at ”ja, der er ting, der fungerer godt – og heldigvis for det – men der er også er rigtig, rigtig meget, der ikke er godt nok”. Det synspunkt fik støtte fra flere sider, bl.a. fra Josephine Fock (ALT), som ønskede det indskærpet, at ”det er kommunens ansvar at oplyse og orientere forældre og elever om den særligt tilrettelagte ungdomsuddannelse”.⁴²

Den fireårige trepartsaftale for 2018-21, indgået mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter 29. oktober 2017, om en *styrket og mere fleksibel voksen-, efter- og videreuddannelse* blev udmøntet ved L 107. Her blev praktikbonusen forhøjet til 25.000 kr. pr. praktikårselev, VEU-bidraget blev aktivitetsafhængigt, og VEU-godtgørelsen og Statens Voksenuddannelsesstøtte for ordblindeundervisning for voksne blev forhøjet fra 80 % til 100 % af højeste dagpengesats. Ca. 400 mio. kr. blev øremærket til en omstillingsfond for faglærte og ufaglærte medarbejderes deltagelse i efter- og videreuddannelse på akademi- og diplomuddannelser. Fondens midler på årligt 65 mio. kr. fordeles efter først til mølle-princippet, og når de er brugt, stopper tilskudsordningen. Trækningsretten på omstillingsfonden er fordelt mellem uddannelsesinstitutioner med høj relevant

⁴¹ L 82 Forslag til lov om ændring af lov om erhvervsfaglig studentereksamen i forbindelse med erhvervsuddannelse (eux) m.v. (Indførelse af erhvervsområde, erhvervsområdeprojekt, undervisningstid, fordybelsestid m.v.). Vedtaget med 104 stemmer for forslaget (S, DF, V, EL, LA, RV, SF, KF), mens 5 undlod at stemme (ALT). Fremsat af Merete Riisager 9.11.2017, 1. behandling 23.1.2018, 2. behandling 6.2.2018 og 3. behandling 20.2.2018. Lov nr. 142 af 28.2.2018.

⁴² B 96 Forslag til folketingsbeslutning om *kvalitetssikring af særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse (stu) og oprettelse af en tilhørende overbygning til uddannelsen*. Fremsat 16.3.2018 af Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), Karina Adsbøl (DF), Alex Ahrendtsen (DF), Tilde Bork (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Søren Espersen (DF), Marlene Harpsøe (DF), Christian Langballe (DF), Ib Poulsen (DF) og Peter Skaarup (DF). 1. behandlet og henvist til udvalg 26.4.2018. Danske Handicaporganisationer (DH) er paraplyorganisation for 34 handicaporganisationer med cirka 340.000 medlemmer og dækker alle typer af handicap. Folkeskolen.dk 4.12.2017. Se også ”Uddannelseshistorie 2017” s. 158.

aktivitet de foregående tre år, men der er også afsat en restpulje til aktivitet hos øvrige relevante uddannelsesinstitutioner.⁴³

Erhvervsuddannelsesområdet er, som det fremgår, stadig trængt, så lovgivningsmæssigt skrues der på mange skruer – indtil videre dog uden større effekt.

De videregående uddannelser – kvalitet, prestige og jobmuligheder

Årets optag på de videregående uddannelser var i forhold til 2017 samlet set næsten status quo, idet der dog var et fald i optaget på både erhvervsakademiuddannelserne og bacheloruddannelserne, mens det steg på professionsbacheloruddannelserne; de tre uddannelser repræsenterede hhv. 16 %, 44 % og 40 % af optaget. Størst fald oplevede universiteternes humaniora med 10 % og erhvervsakademiernes og professionshøjskolernes medie- og kommunikationsfaglige område med 6 %. Udviklingen afspejler et af de senere års mere omdiskuterede tiltag, den såkaldte *dimensioneringsmodel*, som ved evalueringen foråret 2018 bl.a. viste et fald på 12 % i tilgangen til dimensionerede uddannelser i perioden 2013-2016.⁴⁴

Så skete der omsider noget med institutionernes taxametertilskud, som har været udsat for stigende kritik gennem de senere år. November 2017 blev der indgået en bred politisk aftale om en udgiftsneutral finanslovsbestemt *bevillingsreform* for de videregående uddannelser med virkning fra 2019, herunder nu også de videregående maritime uddannelser; se mere i bilag 2. Hermed ændres de overordnede økonomiske incitamenter ved indførelse af bl.a. resultattilskud, hvor fuldt tilskud er betinget af færdiggørelse senest 3 måneder ud over normeret tid. Studietidsoverskridelser er dog siden 2011 forkortet med 6,5 måneder, så universiteterne har faktisk allerede opfyldt fremdriftsreformens mål om at reducere den samlede overskridelse af studietiden med mindst 4,3 måneder frem mod 2020. Ved 1. behandlingen af L 183 så Eva Flyvholm (EL) det ”som en klar forbedring ... at langt færre penge er bundet op på, hvor hurtigt de studerende

⁴³ L 107 Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag, lov om godtgørelse og tilskud til befordring ved deltagelse i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse og lov om statens voksenuddannelsesstøtte. (Nedsættelse af VEU-bidrag, forbedret praktikbonus til arbejdsgivere og forhøjelse af VEU-godtgørelse og Statens Voksenuddannelsesstøtte (SVU) m.v.). Enstemmigt vedtaget med 102 stemmer. Fremsat af Merete Riisager 16.11.2017, 1. behandling 22.11.2017, 2. behandling 14.12.2017 og 3. behandling 20.12.2017. Lov nr. 1693 af 26.12.2017. Omstillingsfonden er et resultat af trepartsaftalen om styrket og mere fleksibel voksen-, efter- og videreuddannelse mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter efteråret 2017. Regeringen.dk og kl.dk samt nyheder fra uvm.dk 29.10.2017. Ufm.dk 21.6.2018.

⁴⁴ Det samlede optag 2018 på de videregående uddannelser var 64.943 studerende, fordelt med 10.324 ansøgere på en erhvervsakademiuddannelse, 25.897 på en professionsbacheloruddannelse og 28.722 på en anden bacheloruddannelse. Den ledighedsbaserede dimensioneringsmodel blev indført i 2014 for at skabe bedre sammenhæng mellem udbud af og efterspørgsel. Pressemeldelser fra ufm.dk 28.5. og 5.7.2018 og ufm.dk 28.7.2018. Se også ”Uddannelseshistorie 2015” s. 140-142.

skal gennemføre”, men hun brød sig ikke om resultattilskuddet, for ”vores uddannelser skal ikke indrettes til at tækkes erhvervslivets snævre interesser, men først og fremmest have et formål om at danne det enkelte menneske som samfundsborger”. Spørgsmålet bliver så, om bevillingsreformen i praksis øger den politiske styring af institutionerne gennem rammekontraktopfyldelsen.⁴⁵

De studerende var de første til at benytte sig af muligheden for at stille et *borgerforslag*. Med B 82 foreslog otte af landets studenterorganisationer at afskaffe uddannelsesloftet, men flere uddannelsesordførere meldte dog straks ud, at der ikke var politisk flertal for at ændre det. Ved 1. behandlingen gik bølgerne derfor højt. Morten Østergaard (RV) glædede sig over, at der med borgerforslag var mulighed for ”at lade borgerne sætte dagsordenen, om ikke andet for et øjeblik”, mens uddannelses- og forskningsminister Søren Pind (V) var imod selve begrebet borgerforslag, fordi ”det vækker falske forhåbninger”. Sommeren 2018 blussede debatten om uddannelsesloftet imidlertid op igen. Nu var Mette Frederiksen (S) parat til at afskaffe det. Det samme var dagbladet *Politiken*, som på lederplads opfordrede den nye uddannelses- og forskningsminister Tommy Ahlers (V) til at fjerne uddannelsesloftet, fordi de unge er ”blevet bange for at vælge forkert”.⁴⁶

⁴⁵ L 183 Forslag til lov om ændring af universitetsloven, lov om professionshøjskoler for videregående uddannelser, lov om erhvervsakademier for videregående uddannelser og forskellige andre love. (Opfølgning på nyt bevillingssystem for de videregående uddannelser m.v.). Enstemmigt vedtaget med 102 stemmer. Fremsat af Søren Pind 14.3.2018, 1. behandling 23.3.2018, 2. behandling 15.5.2018 og 3. behandling 17.5.2018. Lov nr. 737 af 8.6.2018; udmønter aftale af 24.11.2017 mellem regeringen (V, LA og KF) og S, DF, EL, ALT, RV og SF. Uddannelses- og Forskningsministeriets pressemeddelelse 24.11.2017. Fremdriftsreformen blev indført af SRSF-regeringen sammen med Venstre og Konservativt Folkeparti i 2013. Venstre-regeringen indgik sammen med S, RV, SF og K 20.11.2015 en aftale om at ophæve bl.a. obligatorisk tilmelding til fag og prøver og give mere fleksibilitet til de enkelte institutioner. Kravet om, at universiteterne skal reducere den gennemsnitlige studietid i 2011 med 4,3 måneder frem mod 2020, blev fastholdt; se også ”Uddannelseshistorie 2016” s. 226-227 og ”Uddannelseshistorie 2015” s. 140-143. Om taxameterprincippet se ”Uddannelseshistorie 2012” s. 185-189.

⁴⁶ B 82 Forslag til folketingsbeslutning om at *afskaffe uddannelsesloftet (borgerforslag)* blev fremsat 1.3.2018 af Peter Skaarup (DF), Pernille Skipper (EL), Christina Egelund (LA), Carolina Magdalene Maier (ALT), Sofie Carsten Nielsen (RV), Karsten Hønge (SF) og Mette Abildgaard (KF), 1. behandlet og henvist til udvalg 23.3.2018, men forkastet ved 2. behandling 15.5.2018 med 24 stemmer for (EL, ALT, RV, SF) og 82 imod (S, DF, V, LA, KF). Forslaget var muliggjort af B 169 om *ret til at få borgerdrevne beslutningsforslag behandlet i Folketinget*. Det blev fremsat 5.4.2016 af Rasmus Nordqvist (ALT), Susanne Eilersen (DF), Pernille Skipper (EL), Simon Emil Ammitzbøll-Bille (LA), Sofie Carsten Nielsen (RV), Jonas Dahl (SF) og Mai Mercado (KF), 1. behandlet 29.4.2016 og vedtaget ved 2. behandling 2.6.2016 med 59 stemmer for (DF, EL, LA, ALT, RV, SF og KF) og 49 imod (S og V). B 169 blev herefter viderebehandlet med L 108 om *etablering af en ordning for borgerforslag med henblik på behandling i Folketinget*. Fremsat 16.11.2017 af Pia Kjærsgaard (DF), Henrik Dam Kristensen (S), Kristian Pihl Lorentzen (V), Christian Juhl (EL) og Leif Mikkelsen (LA). Enstemmigt vedtaget med 107 stemmer. Fremsat af Udvalget for Forretningsordenen 16.11.2017, 1. behandling 23.11.2017, 2. behandling 15.12.2017 og 3. behandling 19.12.2017. Lov nr. 1672 af 26.12.2017. Uddannelsesloftet, som betyder, at de allerfleste med en

SU til udenlandske studerende fyldte også meget i dette års debat. Efteråret 2017 blev der således 1765 færre udenlandske studerende på de engelsksprogede erhvervs- og professionsbacheloruddannelser, som dimensioneres særskilt. Det skete, efter at Søren Pind (V) marts 2017 med institutionerne aftalte en reduktion af optaget på engelsksprogede uddannelser med ca. 25 % i forhold til 2015 – resultatet blev en samlet reduktion på 27,8 %. Det har også længe været en politisk torn i øjet, at en del udenlandske studerende rejser igen uden at betale deres SU-gæld i Danmark. Februar 2018 præsenterede skatteminister Karsten Lauritzen derfor en række initiativer til inddrivelse af SU-gæld fra udenlandske statsborgere, bl.a. ved oprettelse af en gældsstyrelse pr. 1. juli 2018. Regeringen har også over for EU-Kommissionen gjort opmærksom på, at hele 39 % af de udenlandske skyldnere misligholdt deres gæld i 2016, og at problemet er stigende. EU-reglerne giver imidlertid unge fra EU-lande et retskrav på SU-lån, hvis de studerer i Danmark og enten har opholdt sig i landet i fem år eller har erhvervsarbejde i mindst 10-12 timer ugentligt. Gældens omfang afhænger også af antal SU-modtagere; det er i perioden 2006-16 steget fra 315.000 til 486.000, og udgiften til SU er vokset fra 10 til 20 mia. årligt; knap 10 % af SU-modtagerne i 2016 har skullet tilbagebetale uberettiget SU. Stigningen, som skyldes flere studerende, flere SU-berettigede uddannelser og ændrede dagpenge- og kontanthjælpsregler, omhandlede ifølge Søren Pind (V) ”helt banale ting”, som at studerende dropper ud og derfor skal tilbagebetale forudbetalt SU, eller at de har tjent for meget på studiearbejde. Men han hæftede sig også ved, at 2226 SU-modtagere havde fået udbetalt 43,1 mio. kr. i uberettiget SU som såkaldt vandrende arbejdstagere, og mente derfor, at dansk SU til udlændinge må ophøre: ”Så får vi måske en EU-sag, men så må vi tage den, det her nytter ikke noget”. Mette Reissmann (S) ville ikke gå helt så langt, men var fortaler for, at Danmark fører et par prøvesager mod borgere fra andre EU-lande, der opholder sig i Danmark og har fået uberettiget SU eller har misligholdt studiegæld.⁴⁷

Uddannelses- og forskningsminister Tommy Ahlers (V) fik medvind fra alle sider, da han på et pressemøde på CBS 17. september præsenterede regeringsud-

videregående uddannelse må vente seks år efter afsluttet første uddannelse med at søge ind på en ny videregående uddannelse på lavere eller samme niveau, indførtes for at finansiere dagpengeaftalen fra 2015. Forslag til B 82 blev indgivet af formanden for DGS Jens Philip Puriya Yazdani mfl. Uniavisen.dk 1.2., folkeskolen.dk 8.2., politiken.dk 3.3.2018 og Politikens leder 29.7.2018. Se også ”Uddannelseshistorie 2017” s. 161.

⁴⁷ Ca. 10200 EU-borgere har en studiegæld i Danmark på op mod 782 mio., og 1700 betaler ikke af på deres gæld på samlet 123 mio. Uddannelses- og Forskningsministeriets pressemeddelelse 7.11.2017; se også rapporten ”Justering af engelsksprogede uddannelser” publiceret 23.8.2018 på ufm.dk. Regeringsudspillet ”Stærkere indsats til inddrivelse af SU-gæld i udlandet” blev præsenteret 23.2.2018; heraf fremgår, at den samlede SU-gæld fra udenlandske studerende i 2017 var 155 mio.; heraf 80 mio. fra udenlandske studerende, som ikke længere bor i Danmark, dvs. en stigning på 20 mio. de seneste to år. Pressemeddelelse fra ufm.dk 23.2.2018 og uniavisen.dk 16.1.2018. B.dk 30.4.2018.

spillet ”Fleksible universitetsuddannelser til fremtiden”, som *bløder en række bindinger op*. Således skal bachelorer kunne tage arbejde i tre år og stadig have krav på at blive optaget på en kandidatuddannelse, karakterbonusen afskaffes, så karaktergennemsnittet ikke fremover kan ganges med 1,08 ved studiestart inden for to år efter gymnasial eksamen, og der indføres en ny etårig masteruddannelse som alternativ til den toårige kandidatuddannelse mv.⁴⁸

Med L 132 blev al vejledning i det videregående uddannelsessystem centraliseret i én statsinstitution under Uddannelses- og Forskningsministeriet, ”Studievalg Danmark”, som erstatter syv selvstændige centre rundt i landet med syv regionale centre for at gøre vejledningen mere ensartet. Ved 1. behandlingen mente Henrik Dahl (LA), at det måske ikke var liberal politik at erstatte syv private udbydere med én statslig, men at ud fra evalueringen i 2021 kunne se på, ”om opgaven til den tid igen kan konkurrenceudsættes”, mens Sofie Carsten Nielsen (RV) håbede, at centraliseringen ville skabe synergi, så ”siloarbejde og dobbeltarbejde” undgås.⁴⁹

Af 3.146 ansøgere til *læreruddannelserne* i 2018 blev 2.691 optaget – dvs. 9 færre end i 2017. Faldet ærgrede Stefan Hermann, rektor på Københavns Professionshøjskole og formand for professionshøjskolerne i Danmark, fordi ”alle prognoser siger, at vi kommer til at mangle lærere langt op i 2020’erne ... vi skal gøre noget, hvis ikke folkeskolen skal være bemanded med vikarer ... men selvfølgelig spiller folkeskolereform og arbejdstid for lærerne også en rolle”. At overenskomst-uro står i modsætning til gode jobmuligheder i lærerfaget og er stærkt medvirkende til at få ansøgetal til at falde, sås bl.a. efter det kaotiske OK13-forløb, hvor ansøgetallet faldt fra 3867 i 2011 til 2450 i 2014, dvs. et fald på mere end en tredjedel. Debatten har i det forløbne år i høj grad drejet sig om lærerjobbets manglende prestige, som blev dokumenteret af en måling fra Ugebrevet A4, hvor lærerjobbet var nr. 48 ud af 100 fag, placeret et pænt stykke under bankassisterer, elektrikere, tømrere og kabinepersonale, så dagbladet *Politiken* skrev på lederplads, at ”tiden er moden til en 5-årig læreruddannelse”, jf. også RV’s forslag om en femårig læreruddannelse på kandidatniveau i samarbejde mellem professionshøjskoler og universiteterne. Danmark er aktuelt det eneste nordiske land uden en kandidatuddannelse på lærerområdet; det har Island og Finland haft længe, i Sverige er det valgfrit og i Norge netop indført i 2017.⁵⁰

⁴⁸ Uddannelses- og forskningsministeriets pressemeddelelse og politiken.dk 17.9.2018.

⁴⁹ L 132 Forslag til lov om *Studievalg Danmark*. Enstemmigt vedtaget med 107 stemmer. Fremsat af Søren Pind 31.1.2018, 1. behandling 23.2.2018, 2. behandling 17.4.2018 og 3. behandling 19.4.2018. Lov nr. 311 af 25.4.2018.

⁵⁰ Ved den seneste revision af læreruddannelsen i 2012 aftaltes en ”samlet evaluering af den nye læreruddannelse efter uddannelsens første gennemløb”, dvs. efter dimissionen sommeren 2017; svenske og norske fageksperter har her bl.a. evalueret bekendtgørelsens kompetencemål, litteraturlister og bachelorprojekter samt undervisernes kvalifikationer, kompetenceudvikling, forsknings- og udviklingsaktiviteter. Delanalyserne 1a: ”Indhold og faglige krav i læreruddannelsen”

Censorformandskabet ved Læreruddannelsen offentliggjorde ultimo oktober 2017 sin årsberetning med fornyet *kritik af læreruddannelsens faglige niveau* med udsagn som ”Antallet af indrapporteringer, der peger på et utilfredsstillende fagfagligt niveau, er alarmerende højt”. Hans Krab Koed, formand for censorkorpset, så ”en tydelig tendens til, at de almene pædagogiske og almene didaktiske discipliner fylder mere og mere”, og han henviste til, at andelen af almindidaktiske BA-projekter i forhold til 2016 var steget med 28 %. Jacob Mark (SF) var enig i rapportens konklusion om, at det lave fagfaglige niveau bl.a. skyldtes ”få resurser og et lavt antal undervisningstimer på uddannelsen”. Camilla Wang, rektor på professionshøjskolen Absalon og formand for professionshøjskolernes uddannelsespolitiske udvalg, fandt dog, at kritikken var for spinkel sammenholdt med censorindberetningerne. Det er uvist, om debatten var medvirkende til, at Merete Riisager september 2018 lagde op til endnu en ændring af læreruddannelsen.⁵¹

Sommeren 2018 var *pædagoguddannelsen* stadig den mest søgte professionsuddannelse med 6.379 ansøgere, også selvom evalueringer har påpeget, at det faglige niveau ikke er højt nok. Mikkel Haarder, direktør i EVA, fandt det ”ekstremt ærgerligt, da det er landets største og måske vigtigste uddannelse”. Således mente 42 % af de pædagogstuderende, at de på undervisning og forberedelse bruger mindre end 25 timer om ugen, mens kun 19 % bruger mere end 40 timer. Efter Mikkel Haarders opfattelse er der derfor ”et behov for, at uddannelserne sætter mere fokus på at forventningsafstemme med de studerende om, hvad det vil sige at læse på en videregående uddannelse”. Anne Krogh, Danske Professionshøjskoleers talsmand for pædagoguddannelserne, kunne ”desværre genkende problemerne”, og pegede på for få ressourcer. Mads Fuglede (V) afviste dog ønsket om flere penge, men anerkendte, at man var ved at nærme sig ”smertegrænsen for, hvor meget der kan effektiviseres på uddannelsesområdet, uden at det går ud over kerneydelserne”. Evalueringen resulterede i en handleplan for 2018-19 om opstrammingsinitiativer, bl.a. fagligt mere krævende prøver og mødepligt på grundforløbet.⁵²

og 1b: ”Almen dannelse i læreruddannelsen” er publiceret 20. marts 2018 og udgivet af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA). Med 2013-læreruddannelsen blev det muligt for de studerende at skrive det afsluttende bachelorprojekt ud fra en alment pædagogisk og ikke fagdidaktisk problemstilling. Læreruddannelsen er som mange andre videregående uddannelser dimensioneret, så det er ministeriet, der afgør antal optagne. Uddannelses- og Forskningsministeriets pressemeddelelse 11.9.og Politikens leder 9.10.2017, ufm.dk 20.3.2018, via.dk 25.6.2018 og folkeskolen.dk 5.7. 28.7. og 10.8.2018.

⁵¹ Med 2013-læreruddannelsen blev det muligt for de studerende at skrive det afsluttende bachelorprojekt ud fra en alment pædagogisk og ikke fagdidaktisk problemstilling. Politiken 28.10.2017, sektion 1 s. 13, samt folkeskolen.dk 26.10. og 1.11.2017 samt folkeskolen.dk 19.9.2018.

⁵² Rapporten ”Det første år på pædagoguddannelsen”, som bygger på registerdata fra Danmarks Statistik samt data fra panelundersøgelsen om frafald, som EVA gennemførte 2016, følger de nyoptagne studerende via surveys i august og oktober 2016 samt i marts 2017 og september 2017; udgivet af EVA januar 2018; EVA’s pressemeddelelse af 8.1.2018. Følgegruppen, som består af re-

Et enigt Folketing vedtog den 30. november 2017 med L 48 fra september 2018 at muliggøre en deltids *erhvervs kandidatuddannelse* kombineret med et relevant job på mindst 25 timer om ugen. Deltidsuddannelsen bliver fireårig, hvor den fuldtids uddannelse er toårig. Herefter kan videregående uddannelsesinstitutioner som en forsøgsordning udbyde allerede godkendte toårige heltidskandidatuddannelser som fireårige erhvervs kandidatuddannelser, der får fuldt stats-tilskud og er uden deltagerbetaling og uden mulighed for SU. Der godkendes i første omgang op til 20 heltidskandidatuddannelser, der fremover også vil udbydes som erhvervs kandidatuddannelser. For at man som studerende kan blive optaget på erhvervs kandidatuddannelsen, kræver det en dokumenteret ansættelses-aftale på en relevant arbejdsplads. Ved 1. behandlingen mente Henrik Dahl (LA), at ”det jo både bliver til gavn for de studier, som bliver befolket med erhvervs kandidat, og det vil også blive til gavn for de arbejdspladser, hvor man har en kollega, som er i gang med sin kandidatuddannelse”.⁵³

Søren Pind (V) nedsatte primo november 2017 en ”inspirationsgruppe” til at belyse, hvad et nyt *filosofikum* kunne indeholde, og hvordan det kunne tilrettelægges. Gruppen anbefalede et obligatorisk nyt filosofikum på 15 ECTS-point, placeret efter uddannelsens første år, omfattende bl.a. videnskabsteori og historie, teknologiforståelse, videnskaben i verden, etik og akademiske redskaber. Tommy Ahlers går efteråret 2018 i dialog med universiteterne om inspirations-gruppens anbefalinger.⁵⁴

Organisatorisk er der på professionsuddannelsesområdet sket flere ændringer i årets løb: Professionshøjskolerne Metropol og UCC fusionerede 1. marts 2018 til Københavns Professionshøjskole (KP), som med ca. 20.000 studerende er en af Danmarks største videregående uddannelsesinstitutioner. 1. august 2018 fusionerede også Professionshøjskolen UC Lillebælt og Erhvervsakademi Lillebælt og ændrede navn til UCL erhvervsakademi og professionshøjskole. Fra samme dato har KU kun én prorektor, nemlig Bente Merete Stallknecht, som har fået

præsenterer fra professionshøjskolerne og Uddannelses- og Forskningsministerie, nedsat efteråret 2017, skal udarbejde en handleplan til opstramning af pædagoguddannelsen. Næste evaluering af pædagoguddannelsen er i 2020. Ufm.dk 8.6.2018. politiken.dk 8.1.2018 og folkeskolen. dk 10.4.2018.

⁵³ L 48 Forslag til lov om ændring af universitetsloven, lov om videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner, SU-loven og lov om arbejdsløshedsforsikring m.v. (Erhvervs kandidatuddannelse). Enstemmigt vedtaget med 107 stemmer. Fremsat af Søren Pind 4.10.2017, 1. behandling 26.10.2017, 2. behandling 28.11.2017 og 3. behandling 30.11.2017. Lov nr. 1565 af 19.12.2017. Ufm.dk 31.1.2018.

⁵⁴ Inspirationsgruppen, som slutter sit arbejde før sommeren 2018, består af formand, prorektor Berit Eika, Aarhus Universitet, professor emer. Per Øhrgaard, Copenhagen Business School, professor emer. Nils Overgaard Andersen, Københavns Universitet, rektor Hanne Leth, Roskilde Universitet, og formand for Rektorkollegiets Udvalg for Uddannelsespolitik, direktør Rane Willerslev, Nationalmuseet, rektor Stefan Hermann, Metropol, og dekan Philip Binning, Danmarks Tekniske Universitet. Uddannelses- og Forskningsministeriets pressemeddelelse 17.11.2017 og ufm.dk 27.6.2018.

særligt ansvar for uddannelse og erstatter Lykke Friis og Thomas Bjørnholm. Og endelig blev Kenneth J. Gergen, skaberen af teorien om socialkonstruktionismen og leder af The Taos Institute, den 16. november 2017 ”Honorary Associate” ved Professionshøjskolen Absalon.⁵⁵

Ved et tilbageblik på uddannelsessystemet i det forgangne år kan der være langt mellem lyspunkterne, og man kan reflektere over, om det var tilfældigt, at de uddannelsesmæssige udfordringer, som fremgår af bl.a. denne artikel, ikke blev adresseret af statsministeren i hverken hans ”Redegørelse for Rigets Tilstand” ved Folketingets åbning 3. oktober 2017 eller hans nytårstale 2018. Inden for de videregående uddannelser er det stadig tydeligere, at den akademiske vej ikke mere er hverken enkel eller fører til høj livsløn og prestige. Gruppen af akademikere, som ikke har fast ansættelse, men arbejder i korte, løse ansættelsesforhold som projektansatte eller vikarer, det såkaldte prekariat, er efterhånden vokset så meget, at man på KU har dannet en forening af bl.a. t-vip’er (temporært videnskabeligt personale) og postdoc’er, ph.d.-studerende og eksterne lektorer – alle folk med forskerkompetencer og -ambitioner, hvis fælles problem er, at de mangler en fast stilling og dermed både de medfølgende formelle rettigheder og oplevelsen af at ”være med på holdet” frem for arbejdskraft på gennemtræk.

Afslutningsvis skal derfor her opfordres til yderligere refleksion over og debat om, hvordan det danske samfund kan opnå en for den enkelte mere tilfredsstillende og en samfundsmæssigt mere resultatrig effekt af sine betydelige investeringer på alle dele af uddannelsesområdet.⁵⁶

⁵⁵ Fusionsprocessen gik i gang marts 2017. Grundlaget for fusionen blev godkendt af de to bestyrelser i efteråret 2017 og af Uddannelsesministeriet 31.1.2018. Laust Joen Jacobsen, rektor på UCC, gik af ved fusionen, og Stefan Hermann, tidligere rektor på Metropol, overtog ledelsen af den sammenlagte KP, hvis direktion fra 1. august 2018 foruden rektor Stefan Hermann består af to direktører og tre dekaner, nemlig ressourcedirektør Søren Rotvig Erichsen, Tove Hvid Persson, direktør for Videreuddannelse, Randi Brinckmann Wiencke, dekan for det sundhedsfaglige fakultet, Jakob Harder, dekan for det lærerfaglige fakultet, og Annegrete Juul, dekan for det pædagogiske og samfundsfaglige fakultet. Socialkonstruktionismen blev beskrevet af Gergen i 1973 og bygger på, at det enkelte menneskes personlighed, følelser, holdninger og viden er opstået som resultat af et socialt samspil med omverdenen. Phmetropol.dk’s pressemeddelelse 2.11. og Frederiksborg Amtsavis 3.11.2017, 1. sektion s. 4, folkeskolen.dk 15.1., ufm.dk 31.1., Ufm.dk 22.6., KP’s pressemeddelelse 29.6.2018, uniavisen.dk 23.5.2018 og Nyheder fra /phabsalon.dk/ 16.11.2017.

⁵⁶ Begrebet ”prekariat” er dannet af adjektivet *prekær* ”usikker, vanskelig”. Politikens kronik 10.7.2018.

Bilag

Se hjemmesiden www.uddannelseshistorie.dk

BILAG 1.

Udvalgssammensætning ved slutningen af folketingsåret 2017–18

Undervisningsudvalget (UNU):	Uddannelses- og Forskningsudvalget (UFU):
Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) - <i>næstformand</i>	Jens Henrik Thulesen Dahl (DF)
Alex Ahrendtsen (DF)	Marlene Harpsøe (DF)
Marlene Harpsøe (DF)	Alex Ahrendtsen (DF)
Dorthe Ullemose (DF)	Christian Langballe (DF)
Marie Krarup (DF)	Tilde Bork (DF)
Tilde Bork (DF)	Ib Poulsen (DF)
Anni Matthiesen (V)	Anni Matthiesen (V)
Peter Juel Jensen (V)	Hans Andersen (V)
Jan E. Jørgensen (V)	Bertel Haarder (V)
Louise Schack Elholm (V)	Louise Schack Elholm (V)
Carl Holst (V)	Thomas Danielsen (V)
Jane Heitmann (V)	Mads Fuglede (V)
Henrik Dahl (LA)	Villum Christensen (LA)
Laura Lindahl (LA)	Henrik Dahl (LA) næstformand
Orla Østerby (KF)	Orla Østerby (KF)
Annette Lind (S)	Christian Rabjerg Madsen (S)
Lars Aslan Rasmussen (S)	Christine Antorini (S)
Jan Johansen (S)	- <i>formand</i>
Julie Skovsby (S)	Kirsten Brosbøl (S)
Mattias Tesfaye (S)	Rasmus Prehn (S)
Pernille Rosenkrantz-Theil (S)	Julie Skovsby (S)
- <i>formand</i>	Mette Reissmann (S)
Eva Flyvholm (EL)	Eva Flyvholm (EL)
Sølvhøj (EL)	Rosa Lund (EL)
Pernille Schnoor (ALT)	Pernille Schnoor (ALT)
Carolina Magdalene Maier (ALT)	Carolina Magdalene Maier (ALT)
Torsten Gejl (ALT)	Sofie Carsten Nielsen (RV)
Marlene Borst Hansen (RV)	Marlene Borst Hansen (RV)
Marianne Jelved (RV)	Jacob Mark (SF)
Jacob Mark (SF)	Trine Torp (SF)

BILAG 2.

Det nye tilskudssystem for de videregående uddannelser

Systemet er baseret på tre grundelementer, nemlig et grundtilskud, som skal understøtte højere kvalitet i uddannelserne, et aktivitetstilskud, som er baseret på gennemførte studieaktiviteter (semester-STÅ), og et resultattilskud, der opgøres på baggrund af færdiggørelse og beskæftigelse for nyuddannede; der indføres samtidig en takstbund og et takstloft. Grundtilskuddet suppleres af et decentralt tilskud til institutioner med lavt elevtal, men kan højst udgøre 12 mio. kr. pr. institution. Fremdriftsreformens reduktionsmål fastholdes, så den gennemsnitlige studietid på universiteterne frem mod 2020 uændret skal reduceres med 4,3 måneder i forhold til niveauet i 2011, men afledte krav bortfalder ved overgangen til det nye bevillingssystem. Anvendelsen af midlerne til kvalitetsinitiativer mv. på de enkelte institutioner drøftes i forbindelse med de årlige statusmøder mellem ministeren og institutionerne.

Grundtilskud:

Udgør ca. 25 % af de senest opgjorte uddannelsestilskud beregnet ud fra den enkelte institutions regnskabstal 2017 og genfastsættes første gang i 2023 sammen med det decentrale tilskud. Tilskuddet er betinget af kvalitetsmålinger blandt studerende, nyuddannede og eventuelt undervisere. Den første måling gennemføres i 2018 og gentages i 2022, så en progression kan indgå i genfastsættelsen af tilskuddet. Universiteternes bachelor- og kandidatuddannelser opgøres hver for sig.

Aktivitetstilskud og resultattilskud:

Er en forenklet videreførelse af det tidligere taxameter og andrager hhv. 90 % og 10 % af resttilskuddet. Fuldt resultattilskud er betinget af, at de studerende i gennemsnit er færdige senest 3 måneder ud over normeret tid. Ved længere studietid reduceres beløbet gradvist, og det bortfalder helt, hvis studietiden forlænges mere end et år.

Muligheder for tillæg:

Et ”tillæg” til den normerede studietid beregnes ud fra andel studerende på barsel, studerende med SU-tillægsklip på grund af sygdom, og studerende, der modtager handicaptillæg. Derudover kan relevante institutioner, fx på medicinstudiet, få et ”orlovstillæg”, så et antal studerende kan få orlov til et forskningsår.

Yderligere midler:

Til uddannelsesforskning er afsat 10 mio. kr., som udmøntes af Uddannelses- og Forskningsministeriet.

Kompensationsmuligheder:

Hvis det nye bevillingssystem i 2019 medfører et tilskudsfald for de maritime institutioner, Danmarks Medie- og Journalisthøjskole og Den frie lærerskole i

Ollerup, kompenseres der med særlige tillæg til grundtilskuddet over en treårig periode med gradvis udfasning. Derudover kompenseres institutioner, der som følge af overgangen til det nye bevillingssystem, oplever en bevillingsnedgang på mere end 2 % i overgangsåret.

Tilskudsreduktioner:

Tilskuddet reduceres, hvis nyuddannedes beskæftigelsesgrad er lavere end i befolkningen generelt, og det bortfalder helt, når beskæftigelsen ligger 25 procentpoint under. Anvendelsen af midlerne til kvalitetsinitiativer mv. på de enkelte institutioner drøftes i forbindelse med de årlige statusmøder mellem ministeren og institutionerne. Det endelige bevillingsgrundlag fastlægges på finansloven for 2019 og evalueres i 2023.

BILAG 3.

Anden uddannelseslovgivning

UNU-forslag 2017-18:

L 130 om ændring af lov om produktionsskoler og lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag. (Justering af skoleydelse og indsættelse af bilag 2 til lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag) gennemfører den del af finanslovsaftalen for 2018, hvor produktionsskoleydelsen hæves til niveauet for den kommende skoleydelse for ikke-forsørgere på den forberedende grunduddannelse. I overensstemmelse med finanslovsaftalen for 2018 indeholder lovforslaget således ikke det forsørgertillæg til skoleydelsen, som efter den politiske aftale om bedre veje til uddannelse og job påtænkes etableret med den kommende forberedende grunduddannelse. Loven trådte i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende og havde virkning fra 1. januar 2018.⁵⁷

B 16 om et loft over antal elever i en folkeskoleklasse fremsat af EL skulle nedsætte loftet over klassestørrelsen i en folkeskoleklasse til 24 elever.⁵⁸

⁵⁷ L 130 Forslag til lov om ændring af lov om produktionsskoler og lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag. (Justering af skoleydelse og indsættelse af bilag 2 til lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag). Enstemmigt vedtaget med 101 stemmer. Fremsat af Merete Riisager 25.1.2018, 1. behandling 2.2.2018, 2. behandling 27.2.2018 og 3. behandling 1.3.2018. Lov nr. 170 af 6.3.2018.

⁵⁸ B 16 Forslag til folketingsbeslutning om *et loft over antal elever i en folkeskoleklasse*. Fremsat 12.10.2017 af Jakob Sølvhøj (EL), Stine Brix (EL), Henning Hyllested (EL), Christian Juhl (EL), Finn Sørensen (EL) og Nikolaj Villumsen (EL). 1. behandlet og henvist til udvalg 7.11.2017.

B 57 om *forbud mod bederum på offentlige uddannelsesinstitutioner* var en delvis genfremsættelse af DF's beslutningsforslag B 54 fra samlingen 2016-17. Formålet med begge beslutningsforslag er/var, at alle offentlige uddannelsesinstitutioner – fra folkeskolen til de videregående uddannelser – forbydes at give plads til at indrette rum eller områder, som er tiltænkt udøvelse af religion, uanset hvad man kalder et sådant rum (refleksionsrum, stillerum, bederum el.lign.).⁵⁹

B 58 om *forbud mod brug af markante religiøse symboler for elever og undervisere i folkeskolen*, fremsat af DF, skulle pålægge regeringen at fremsætte et lovforslag, der forbyder brug af markante religiøse symboler, herunder religiøs hovedbeklædning i folkeskolen. Forbuddet skal gælde både elever og personale, der varetager undervisning.⁶⁰

B 65 om *at stille som tilskudsbetingung til frie grundskoler, at undervisning kun må foregå på europæiske sprog*, fremsat af DF, skulle frie grundskolers adgang til statstilskud betinges af, at fremmedsprogsundervisningen alene foregår på europæiske sprog. Med europæiske sprog forstås sprog fra medlemsstater i Den Europæiske Union eller fra en stat, der er omfattet af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS).⁶¹

B 67 om *at give forældre beslutningskompetence til at udsætte deres børns skolestart* skulle sikre, at skoleudsættelse i børnehaveklassen og 1. klasse alene skal være forældrenes valg.⁶²

⁵⁹ B 57 Forslag til folketingsbeslutning om *forbud mod bederum på offentlige uddannelsesinstitutioner*. Fremsat 11.1.2018 af Marie Krarup (DF), Alex Ahrendtsen (DF), Tilde Bork (DF), Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Søren Espersen (DF), Marlene Harpsøe (DF), Peter Skaarup (DF) og Dorthe Ullemose (DF). 1. behandlet og henvist til udvalg 22.2.2018, men forkastet ved 2. behandling 17.4.2018 med 23 stemmer for (DF) og 55 imod (V, EL, LA, ALT, RV, SF, KF), mens 28 undlod at stemme (S).

⁶⁰ B 58 Forslag til folketingsbeslutning om *forbud mod brug af markante religiøse symboler for elever og undervisere i folkeskolen*. Fremsat 11.1.2018 af Martin Henriksen (DF), Pernille Bendixen (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Søren Espersen (DF), Marie Krarup (DF), Christian Langballe (DF), Peter Kofod Poulsen (DF) og Peter Skaarup (DF). 1. behandlet og henvist til udvalg 17.4.2018, men forkastet ved 2. behandling 31.5.2018 med 22 stemmer (DF) for og 82 stemmer imod (S, V, EL, LA, ALT, RV, SF, KF).

⁶¹ B 65 Forslag til folketingsbeslutning om *at stille som tilskudsbetingung til frie grundskoler, at undervisning kun må foregå på europæiske sprog*. Fremsat 24.1.2018 af Alex Ahrendtsen (DF), Tilde Bork (DF), Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Søren Espersen (DF), Marlene Harpsøe (DF), Christian Langballe (DF), Ib Poulsen (DF) og Peter Skaarup (DF). 1. behandlet og henvist til udvalg 22.2.2018, men forkastet ved 2. behandling 17.4.2018 med 23 stemmer (DF) for og 83 stemmer imod (S, V, EL, LA, ALT, RV, SF, KF).

⁶² B 67 Forslag til folketingsbeslutning om *at give forældre beslutningskompetence til at udsætte deres børns skolestart*. Fremsat 26.1.2018 af Carolina Magdalene Maier (ALT), Uffe Elbæk (ALT), Torsten Gejl (ALT) og Rasmus Nordqvist (ALT). 1. behandlet og henvist til udvalg 6.4.2018.

B 72 om *obligatorisk undervisning i digital adfærd og etik i folkeskolerne og på ungdomsuddannelserne* skulle indføre obligatoriske undervisningsforløb i digital etik og adfærd, herunder om deling af krænkende materiale, i folkeskolens udskoling og på alle ungdomsuddannelser.⁶³

B 111 om *nedsættelsen af en trivselskommission for børn og unge* på tværs af dagtilbud, grundskole og ungdomsuddannelser bestående af eksperter, børn og unge, forældre, lærere og pædagoger. Kommissionen skal fokusere på, hvordan børn og unges trivsel på tværs af dagtilbud, grundskoler, fritidstilbud og ungdomsuddannelser kan forbedres yderligere, og hvordan dagtilbud, skoler og fritidsinstitutioner forebygger mistrivsel, så færre børn og unge bliver ramt af stress, angst eller depression. Kommissionen skal udforme konkrete forslag til, hvordan samfundet kan bidrage til at lette det store pres, der i dag er på børn og unge, og dermed også forbedre deres trivsel.⁶⁴

Ved F 19 om *udfordringer med at rekruttere social- og sundhedspersonale i landets kommuner* blev ministeren bedt om at oplyse om, hvilke udfordringer der er med at rekruttere social- og sundhedspersonale i landets kommuner, herunder hvilke initiativer regeringen agter at tage for at sikre, at der er nok veluddannede til at varetage den nuværende og fremtidige omsorg for landets ældre og mennesker med fysiske og psykiske funktionsnedsættelser.⁶⁵

Ved F 24 om *muligheden for, at personer med handicap kan tage en erhvervsuddannelse* blev regeringen bedt om at oplyse om muligheden for, at personer med handicap kan tage en erhvervsuddannelse, og hvad kan regeringen oplyse om de initiativer, som regeringen agter at gennemføre for at øge muligheden for, at personer med handicap kan tage en erhvervsuddannelse?⁶⁶

⁶³ B 72 Forslag til folketingsbeslutning om *obligatorisk undervisning i digital adfærd og etik i folkeskolerne og på ungdomsuddannelserne*. Fremsat 9.2.2018 af Carolina Magdalene Maier (ALT), Josephine Fock (ALT) og René Gade (ALT). 1. behandlet og henvist til udvalg 6.4.2018.

⁶⁴ B 111 Forslag til folketingsbeslutning om *nedsættelsen af en trivselskommission for børn og unge*. Fremsat 23.3.2018 af Jacob Mark (SF), Pia Olsen Dyrhøj (SF) og Trine Torp (SF). 1. behandlet og henvist til udvalg 24.5.2018.

⁶⁵ F 19 om *udfordringer med at rekruttere social- og sundhedspersonale i landets kommuner*. Anmeldt 25.1.2018 af Marlene Harpsøe (DF) og Karina Adsbøl (DF) og stillet til undervisningsminister Merete Riisager (LA) og ældreminister Thyra Frank. Forhandling 17.4.2018 og afstemning 19.4.2018.

⁶⁶ F 24 om *muligheden for, at personer med handicap kan tage en erhvervsuddannelse*. Anmeldt 1.3.2018 af Mattias Tesfaye (S), Annette Lind (S), Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) og Marlene Harpsøe (DF) og stillet til beskæftigelsesminister Troels Lund Poulsen (V) og undervisningsminister Merete Riisager (LA). Forhandling 8.6.2018 og afstemning 15.5.2018.

UFU-forslag 2017-18

(Ved uddannelses- og forskningsminister Søren Pind (V) til og med april 2018 og herefter Tommy Ahlers.)

L47 om ændring af lov om akkreditering af videregående uddannelsesinstitutioner. (*Justering af akkrediteringsprocesser, undtagelse af visse maritime uddannelsesinstitutioner fra institutionsakkreditering, udvidelse af Danmarks Akkrediteringsinstitutions udbud af vurderingskompetence m.v.*) skulle justere og smidiggøre rammerne for institutionsakkreditering på grundlag af de hidtidige erfaringer med overgangen fra uddannelses- til institutionsakkreditering og akkrediteringsreglernes samspil med øvrige rammevilkår for uddannelsesinstitutionerne. Lovforslaget er samtidig en del af opfølgningen på ministeriets dialog med uddannelsesinstitutionerne om muligheder for afbureaukratisering, og det har til formål yderligere at understøtte kvaliteten i uddannelsesinstitutionernes uddannelsesudbud.⁶⁷

B 43 om *indførelse af obligatoriske dansksprogede fag på de engelsksprogede uddannelser i Danmark* skulle sikre, at der på alle engelsksprogede videregående uddannelser indføres krav om dansksprogede fag til udenlandske studerende, og at de dansksprogede fag indeholder en tilsvarende prøve på dansk. Der kan i visse situationer dispenseres fra kravet, f.eks. i forbindelse med samarbejdsaftaler.⁶⁸

B 46 om *navngivning af uddannelsesinstitutioner* skulle sikre, at uddannelsesinstitutioner har et dansk hovednavn, der er dækkende og retvisende for, at der er tale om en uddannelsesinstitution, ligesom formålet er at tilskynde til, at uddannelsesinstitutioner har et særligt ansvar for at bevare og værne om det danske sprog. Forslagsstillerne påpeger, at uddannelsesinstitutioner stadig skal have mulighed for at vælge et internationalt navn, når der kommunikeres med udlandet.⁶⁹

⁶⁷ L 47 Forslag til lov om ændring af lov om akkreditering af videregående uddannelsesinstitutioner. (Justering af akkrediteringsprocesser, undtagelse af visse maritime uddannelsesinstitutioner fra institutionsakkreditering, udvidelse af Danmarks Akkrediteringsinstitutions udbud af vurderingskompetence m.v.). Enstemmigt vedtaget med 107 stemmer. Fremsat af Søren Pind 4.10.2017, 1. behandling 26.10.2017, 2. behandling 28.11.2017 og 3. behandling 30.11.2017. Lov nr. 1564 af 19.12.2017.

⁶⁸ B 43 Forslag til folketingsbeslutning om *indførelse af obligatoriske dansksprogede fag på de engelsksprogede uddannelser i Danmark*. Fremsat 30.11.2017 af Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), Alex Ahrendtsen (DF), Tilde Bork (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Søren Espersen (DF), Marlene Harpsøe (DF), Christian Langballe (DF), Ib Poulsen (DF) og Peter Skaarup (DF). 1. behandlet og henvist til udvalg 26.1.2018.

⁶⁹ B 46 Forslag til folketingsbeslutning om *navngivning af uddannelsesinstitutioner*. Fremsat 5.12.2017 af Alex Ahrendtsen (DF), Tilde Bork (DF), Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Søren Espersen (DF), Marlene Harpsøe (DF), Marie Krarup (DF), Peter Skaarup (DF) og Dorthe Ullemose (DF). 1. behandlet og henvist til udvalg 26.1.2018.

B 63 om *sprogcentre på universiteterne* skulle oprette sprogcentre eller styrke de allerede eksisterende sprogcentre på alle de danske universiteter. Sprogcentre skal højne de studerendes skriftlige kvalifikationer i dansk, men også forbedre de studerendes forståelse og navnlig beherskelse af sproget inden for de akademiske genrer. Centrene skal derudover fungere som konsulterende instans for underviserne i deres formidling på dansk, ligesom de studerende kan modtage råd og vejledning om sproget undervejs i deres studie. Det ville desuden være en stor fordel, hvis alle udenlandske medarbejdere på universiteterne fik mulighed for at deltage i danskurser fra deres start på universitetet, og indtil de nåede en beherskelse af dansk, som gjorde det muligt for dem at undervise og eksaminere på dansk og deltage i møder og administrativt arbejde på dansk.⁷⁰

B 90 om *en langsigtet løsning for Danmarks radioaktive affald* gennemførte en langsigtet løsning for Danmarks radioaktive affald med henblik på fortsat sikker lagring, indtil affaldet kan anbringes i et slutdepot, idet der på kort sigt foretages en opgradering af Dansk Dekommissionerings eksisterende lagerfaciliteter på Risøhalvøen gennem anlæg af en ny lagerbygning. På mellemlangt sigt kan der foretages undersøgelser af Danmarks geologi i ned til 500 meters dybde med henblik på at identificere mulige lokaliteter til et dybt geologisk slutdepot. Herefter kan der anbefales et slutdepot ud fra analyser af geologiske, fysiske og socioøkonomiske forhold. Kommuner med relevante undersøgelseslokaliteter inviteres til at indgå i et partnerskab om analysearbejdet. Mulighederne for en international løsning for den mest radioaktive del af affaldet sonderes fortsat. Et evt. dybt geologisk slutdepot tages i brug senest i 2073.⁷¹

B 103 om *forskning i og kortlægning af anvendelsen af psykofarmaka i børne- og ungdomspsykiatrien* skulle oprette en uafhængig forskningsenhed under Sundheds- og Ældreministeriet om anvendelsen af psykofarmaka i børne- og ungdomspsykiatrien.⁷²

⁷⁰ B 63 Forslag til folketingsbeslutning om *sprogcentre på universiteterne*. Fremsat 11.1.2018 af Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), Alex Ahrendtsen (DF), Tilde Bork (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Søren Espersen (DF), Marlene Harpsøe (DF), Christian Langballe (DF), Ib Poulsen (DF) og Peter Skaarup (DF). 1. behandlet og henvist til udvalg 23.2.2018, men forkastet ved 2. behandling 15.5.2018 med 22 stemmer for (DF) og 83 imod (S, V, EL, LA, ALT, RV, SF, KF).

⁷¹ B 90 Forslag til folketingsbeslutning om *en langsigtet løsning for Danmarks radioaktive affald*. Fremsat 14.3.2018 af Uddannelses- og forskningsminister Søren Pind (V). 1. behandlet 23.3.2018 og enstemmigt vedtaget ved 2. behandling 15.5.2018 med 107 stemmer for.

⁷² B 103 Forslag til folketingsbeslutning om *forskning i og kortlægning af anvendelsen af psykofarmaka i børne- og ungdomspsykiatrien*. Fremsat 21.3.2018 af Trine Torp (SF) og Jacob Mark (SF). 1. behandlet og henvist til udvalg 4.5.2018.

B 121 om *at lade unge over 18 år anbragt uden for hjemmet få muligheden for at modtage SU* skulle sikre, at sårbare anbragte unge får muligheden for at tilvælge SU i stedet for uddannelseshjælp, så de sikres fleksibilitet på lige fod med andre unge, der modtager SU.⁷³

R 5 Om *forsknings- og innovationspolitisk redegørelse 2017* ved uddannelses- og forskningsminister Søren Pind (V).⁷⁴

Signe Holm-Larsen

f. 1939, cand.pæd. i fransk. Tidligere lærer, fagkonsulent, skoledirektør og fagredaktør for sprog og pædagogik ved Danmarks Nationalleksikon. Chefredaktør på Kroghs Forlag 2001-07; herefter redaktør ved Dafolo indtil 2012. Egen konsulentvirksomhed om pædagogiske spørgsmål. Forfatter til bl.a. almen-pædagogiske værker samt lærebøger i fransk og latin. Formand for støtteforeningen Jonstrupsamlingens Venner.

⁷³ B 121 Forslag til folketingsbeslutning om *at lade unge over 18 år anbragt uden for hjemmet få muligheden for at modtage SU*. Fremsat 23.3.2018 af Jens Henrik Thulesen Dahl (DF), Alex Ahrendtsen (DF), Tilde Bork (DF), Kristian Thulesen Dahl (DF), Søren Espersen (DF), Marlene Harpsøe (DF), Christian Langballe (DF), Ib Poulsen (DF) og Peter Skaarup (DF). 1. behandlet og henvist til udvalg 4.5.2018.

⁷⁴ Anmeldt og afgivet skriftligt 30.11.2017. Forhandling 14.12.2017.